

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P.D. Lvdovici Gomes, Episcopi Sarnensis, sacri Palatii
Auditoris, Commentarii in iudiciales regulas Cancellariae**

Gómez, Luis

Lvgdvni, 1557

Regula de impetrantibus beneficia uacantia per obitum familiarium
Cardinalium, in triginta quæstiones diuiditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63697](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63697)

Dita reperio in libro derogationum bo. memo. Laurentij Cardinalis Sanctorum Quatuor, pluries derogatum fuisse, vt patet ibi fol. 38. & 72. & 75. & fol. 99. Sed Alexan. in bulla reformationis curia, quando tractat reformationem signaturæ, posuit vnã regulã, quam voluit appellari infallibilem, videlicet, Quod regulis de verisimili notitia neque de subrogandis colligantibus nunquam derogatur, sed quod stent immobiles, & certè honestum videtur: tamen, vt dixi, signatura ex gratia pro benemeritis personis aliquando derogat, & non seruat illam constitutionem Alexan. Modus autem seu forma qualiter derogari debeat, & quibus verbis, ponit Hispanus noster antiquus in illo vulgato libro Prouinciali ecclesiarum, & practica cancellaria (qui est liber approbatus à sede Apostolica) vt dicit Cardina. in clemen. secunda. §. in iurisdictione tertia quaestione, de electione.

RÈGLA DE IMPETRANTIBUS BENEFICIA VACANTIA PER OBITUM FAMILIARIS CARDINALIUM.

QUEM voluit, quod impetrans beneficium vacante obitu familiaris alienius Cardinalis, teneat assumere nomen & titulum ipsius Cardinalis. Et si curia fuerit, eius ad id accedat assensus, aliter de gratia sit nulla. Et idem seruari etiam voluit, si familiares ipsorum Cardina. familiares esse deserint, seu ad obitum Cardinalium familiaritatem similem transferint, que ad beneficium durante familiaritate priore obtinuerunt: & in quibus ipsa familiaritate durante, eis competierit: Ita, quod ad illa Cardina. quorum familiares prius fuerunt, suum habebunt adhibere consensum.

P R A E F A T I O.

ISTA regula variè reperitur ab Antiquis & Modernis summis pontificibus ædita. Eius primus conditor fuit Gregorius XI, vt colligitur ex decisione Egidij 632. Quod ex eo apparet, quia predecessores summi pontifices in illis regulis nullam de ista fecerant mentionem. Imò, quod magis mirandum est, neque etiam inter regulas Gregorij XI reperitur. Quarum apud me tria reperiuntur exemplaria, & ea quidem diuersis temporibus scripta, nec in aliquo

D Præterea videmus dispositionem. §. si. clem. i. de concess. præbend. quæ loquitur de impetrante, verificata in gratia motu proprio, vt ibi dicunt Card. & Imo. Sic etiam traugans, sedes Apostolica. Ioan. 22. posita in tit. de concess. præb. quæ loquitur de impetrantibus habet locum in gratia motu proprio, prout ibi dicit Glossator in verbo concessæ. Ergo pariformiter dicendum est de ista regula.

In contrarium facit, quia regula ista est odiosa & extorsans, vt dicit Egid. de cisi. 632. Et loquitur de impetrante. Ergo non habet locum in gratia motu proprio: quia non videntur contraria impetrare, & motu proprio obtinere, vt in cap. si. motu proprio. & cap. si. pluribus de præb. lib. 6. & hoc probat text. in l. j. C. de pet. bon. sub. lib. 2. notant omnes. & in l. 3. ff. quod quisque iur. Quæ cum diuersa, ad positionem vnius sequitur exclusio alterius qualis. 25. distinctione. In quam opinionem videtur innare Glossator hic in penult. colum. Qui etiam tradit regulam ad istam regulam excludendam, vt videlicet potestur haberi gratia motu proprio. Et est de mente Laymanni dicta clem. i. Nam sufficere, secundum aliquos, papam loquere, talem esse familiarem Cardinalis licet alia requirantur hic non exprimat. Quia papa ex certa scientia, hoc commendando, videtur habere certam notitiam regulæ, per quam videtur induci dispensatio, & derogatio regulæ, iuxta dicta in l. idem Vlpianus. ff. de excus. tuto. Quæ ratio est in gratia impetrata.

F Accedit quia isto casu cessat fraus & dolus illius in gratiam habuit motu proprio, vt dicit Ioan. And. in cap. super glo. si. de offi. lega. lib. 6. in nouis. Ergo cessat obsequio, non enim poterit illi subreptio, aut defectus intentionis papæ opponi, cum ista omnia per certam scientiam motum proprium censeantur esse sublata.

Non obstat decisio communis Doctorum ad d. clem. primam. §. si. de concess. præben. videlicet, quod ille recedat in gratia motu proprio, licet loquatur de impetrante, quia illud procedit ex eo, quia tota clem. loquitur distincte: & ratio eius æquè militat in vtroque casu. Secus vero in materia odiosa, in qua verba proprie debent capere hic. Quia talis interpretatio locum non habet, quia gratia motu proprio non est proprie impetratio, vt dicit Card. & cetera.

dicta clemen. prima, & dicam in regula de annali latius. **A**
 Quid dicendum? Teneo primam opinionem quæ est
 verior & æquior, pro qua ter iudicavit Rota modernis
 temporibus: primo tempore, bonæ memoriæ D. Petri An-
 dræ. Gammari, tunc Auditoris, ut ipse in terminis refert &
 adnotavit, in tract. de offic. leg. lib. 3. fol. 58. Et iterum tem-
 pore meo hoc idem iudicavit Rota in causa Auinionen.
 canonicus, coram D. Ioan. Maria, octava Martij, m. d. x-
 xxii. Et nouissimè in vna Maclouien. Prioratus coram R.
 D. Raynaldo Petrutio de mense Iulio m. d. xxxix. hoc
 idem, quod prius firmavit Rota. Ratio decisionis fuit, quia
 hoc priuilegium regulæ datur Cardinalibus propter ma-
 gnas impensas & onera, quæ in alendis familiaribus sub-
 eunt, ut dicit decisio Rotæ, licet corruptè, in titu. de præb. **B**
 decis. 16. inci. Nota, q̄ vbi Dominus. in antiquis, &c. Et ista
 ratio militat æquè in gratia motu proprio, sicut in gratia
 impetrata. Igitur, &c. Et considerata prædicta ratione, ista
 regula est latè interpretanda in eorum fauorem & præiudi-
 cium concedentis. iuxta cap. quia circa de priuile. & notata
 per Domi. in ca. 2. de fil. presby. lib. 6. & quæ latè tradit Pe-
 de Ancha. confi. 295. & 297. Et si contrarium diceremus, fa-
 cile priuilegia Cardinalium deluderentur, cum vnicuique
 facillimum esset habere gratiam motu proprio. Et inten-
 tionis Papæ non est per talem gratiam motu proprio ali-
 cui præiudicare, ut dicit decisio Rotæ 112. in no. & decisio
 445. in antiq. præsertim Cardinalibus, ut etiam tradit Fely-
 nus in cap. ad aures. in 5. colum. versicu. tertius casus. de re- **C**
 scrip. Et ideo hac ratione Domini voluerunt, quòd regula
 16. de non tollendo ius quæsitum, haberet locum in gratia
 motu proprio, ut dixi in sexta quæstione. Et quia gratia
 motus proprii non includit ea quæ exprimenda sunt, ut di-
 cit Felynus in cap. cum apostolicæ de excep. Ergo qua ra-
 tione dicimus in gratia impetrata requiri expressionem
 nominis & tituli Cardinalis, ut hîc dicitur, eodem modo
 in gratia motus proprii est dicendum. Et posito quòd mo-
 tus proprius & certa scientia principis inducant dispensa-
 tionem, de quo tamen dixi latius in dicta regula, quæstio-
 ne 8. non tamen inducunt derogationem istius regulæ, nisi
 de ea in diuiduo fiat mentio, ut latè dixi in 5. & 6. quæstione
 proximi. & cum hoc iam pluries fuerit per Rotam deci-

D sum, non curabo amplius insistere.

QVAESTIO SECVNDA.

QVAERO, ibi (beneficium, &c.) quid si familiaris cardinalis habuit aliquod officium durante familiaritate, nunquid habet locum regula?

SOLVTIO. Videtur dicendum quod non, quia appellatione beneficij non venit officium, ut dixi late in regula de infirmis resignantibus: & dicam in regula de annali & triennali, & in pluribus aliis locis, ubi me remitto. Et de istis officiis tradit Paulus Romanus, antiquus in tractatu pensionis, in 7. quaestione fol. 21. & 24.

QVAESTIO TERTIA.

QVAERO, ibi (vacans, &c.) nunquid regula ista cedat in mandato de providendo, reservatione, & expectatiua de beneficio vacaturo?

SOLVTIO. Tempore Sixti accidit iste casus in curia Sagien. Archidiaconatus, ut in quibusdam memorandis cuiusdam Ioan. Alo. Tuscani, tunc Auditoris camerae apud me adnotatum. Et iterum tempore meo iste casus fuit propositus in Rota, & decisis in causa Auinionen. canonice coram Domi. Io. Maria de mense Martio M. D. XLIII. Et conclusum fuit per maiorem partem Dominorum, non. Cum qua opinione reperio antiquos Abbates de Parco concordasse. Nam hoc tenuerunt Anro. de Sancto Severino, & Ioan. de Ferrera, illorum temporum magistrorum, prout eos refert Paulus de Castello in quodam indice notabilium fol. 35. Nihil tamen allegant praeter seruantiam styli. Sed pro opinione Rotae allegantur.

Firmiter primo quia regula loquitur de beneficio vacanti: ergo non habet locum in vacaturo, ut legitur & notatur in cap. constitutus. & in cap. ex tenore. & capitu. fina. de concele. Fecit quae dicit Felinus in capitu. in nostra. in 37. articulo in secunda colum. in fi. de rescrip. Ista enim sunt in controuersa. Ergo de vno ad aliud non debet inferri: quia in controuersis non fit illatio. capitu. in praesentia. de probato. potius ad positionem vnius, sequitur alterius excludenda nonne. cum vulg. de praesum. Cum igitur regula ista intelligatur de gratiam concessam post obitum familiaris, non debet extendi ad gratiam concessam ante obitum: quia limitatio causa limitatum effectum producere debet. capi. suscipi. de rescrip.

de rescrip. lib. sexto, & vulga. l. in agris. de acquiren. rerum A
 domi. Et ista omnia in ratione fundantur, quia non est ea-
 dem ratio quo ad istam regulam, in gratia de vacaturo, &
 gratia de vacanti. Quia in gratia de vacaturo, ideo non de-
 bet seruari ista regula, quia nō possumus esse certi de per-
 sona, per cuius obitum beneficia vacauit, an erit familia-
 ris vel non. Et ideo nomen, nec titulus certi cardinalis ex-
 primi potest. Et propterea iudicari non debet gratia subre-
 ptoria. Quia de his quæ possunt se habere ad esse, & non
 esse, si de illis non fiat mentio, gratia non annullatur, vt la-
 te probat decisio Rotæ 25. in nouis, titulo de rescri. colum.
 tercia. Neque si vellem ad cautellam derogare huic regulæ,
 hoc concederetur. Quia secundum stylum solet denegari
 talis derogatio. Imò cū saepe aliis regulis præteritis tēpo. B
 ribus derogatū sit, vt particulariter adnotatum reliquit la-
 boriosissimus, & proinde excellentissimus vir. Laurentius
 Puccius cardinalis Sanctorum Quatuor in quibusdā me-
 morialibus derogationum regularū: nō tamen in dicto li-
 bro reperitur huic regulæ derogatum, nisi semel, vt patet
 ibi fo. 91. Itaq; in dictis gratiis de vacaturo, non potest ista
 regula obseruari. Quæ omnia cessant in gratia de benefi-
 cio vacanti. Cū igitur regula ista sit exorbitās, iuxta gl. pe-
 nult. in clem. 2. de offic. ordin. & secundū Egidium vbi supra.
 Item etiā sit pœnalis, cū annullat actum, iuxta notata per
 doctores in cap. 2. de cōstitutionibus. & quæ tradit Bald.
 in l. non dubium. C. de legibus per text. in l. Senatus. ff. de
 contrahenda empt. Est concludendum regulam procedere C
 re in casu de quo loquitur, videlicet in beneficio vacanti.
 argument. text. in cap. statutum. de electi. lib. 6.
 Et hoc quod dictum fuit de gratia beneficii vacaturi
 procedit etiam si gratia fuisset facta respectu certæ perso-
 næ, quæ fuisset familiaris alicuius cardinalis, prout in re-
 gellu concessio per obitum Tuij qui fuerat familiaris car-
 dinalis: quia in eo regula ista non procedit per superius
 dicta. Ex quo prouiso fit de beneficio vacaturo, prout
 refert tenuisse Rotam dominus Iacobus Simonetta, tunc
 cardinalis dignissimus in suis memorialibus, vt ipse mi-
 hi retulit. Quæ decisio non alibi certè fundatur, vt di-
 xi, nisi quia ista regula est odiosa, loquitur in certo ca-
 su, videlicet de beneficiis vacanti. Ergo debet in eo

D restringi, vt in c. susceptum de rescriptis. lib. 6. Et faciunt
 quæ dicam in alia q. de gratia si neutri. & in qua sit loque

QVAESTIO QVARTA.

QVAER O, ibi (per obitum, &c.) quid si beneficium
 cat per renuntiationem familiaris cardinalis in
 nibus Papæ, an habeat locum regula?

SOLVTIO. Glossator hic tenet quod non, quia illi sunt
 diuersi modi vacandi: & regula ista exprimit modum
 vacandi per obitum. Ergo per expressionem vnus modus
 clauditur alius diuersus, videlicet, per resignationem, ut
 citur in cap. susceptum. de rescrip. lib. 6. Et hoc idem
 tenisse curiam tempore Sixti. Et ita pro expedito
 se dictum in causa Sagien. Archidiaconatus, meminit

EALO. Tuscanus Mediolanensis, tunc aduocatus, & Ant
 camera, in quo dam suo consilio incipien. vtrum bulla
 inde valere, &c. posito inter sua consilia. lib. primo folio
 certè in ratione consistit ista opinio: quia negari non
 test istum casum fuisse omissum in regula. Ergo relinquitur
 sub dispositione iuris. Et ad hoc sufficit, dicto cap. sus
 ptum. vbi est casus expressus pro ista opinione, pro qua
 ciunt ea quæ dicta fuerunt in præcedenti quæstio.

Sed aduerte, quod regula Gregorij vnde citi, quæ
 antiquior ista, comprehendebat istum casum: quia
 tur de beneficiis vacantibus per cessum vel decessum,
 refert Egidius decisione 632. Vnde ex quo regula ista
 posterior, debet in dubio interpretari secundum
 quam argumen. l. non est nouum. ff. de legibus.

Sed ad hoc replicari potest, quod motuum pro
 quando regula ista dubitatiuè loqueretur: tunc enim
 bio reciperet interpretationem à regulis antiquis eam
 rectis, vt tradit Bar. in l. si. ff. de falsis. Sed hic non egit
 declaratione, cum ista regula loquitur clarè de beneficiis
 vacante per obitum, & de vacante per renuntiationem
 mittit, prout etiã omittebant antiquæ regula, quæ
 noluerunt Cardinales priuilegiare. Relinquendus igitur
 iste casus sub dispositione iuris d. c. susceptum. Et ita
 cie, in discursu cuiusdã. q. regulæ. de infr. resignantibus
 fuisse iudicatũ, de anno M. D. X I I I. in Rota D. Gulian
 lethaneis decis. pro qua opini. faciunt optimè motua
 arex Siculi, de quo mentionem faciam inferius in questio
 Et

Et ex istis potest etiam inferri, quod facultas concessa per A papam familiari cardinalis de permutandis beneficiis suis, prout fuit concessa tempore Pauli II. cuidam Gulielmo familiari cardinalis Rothomagen. non subiiciatur huic regula. Quavis contrarium fuerit tunc per aliquos doct. consultum. Et ista de plano procedunt de iure loquendo. Tamen hodie cardinales, tam ex privilegio, quam ex capitulis factis in conclavi, obtinuerunt istos modos vacandi per cessum vel decessum, ut referunt Moder. in tracta. referuario. 17. effectu. Et ita ego reperio latissime concessum fuisse cardinalibus in capitulis Sixti, Alexand. v. 1. & Julij 11. cap. 3. quorum exemplaria sunt penes me.

QVAESTIO QVINTA.

QVAERO, an regula ista habeat locum in vacatione B mortis fictae, prout est illa inualida per regulam, de infirmis resignantibus? Nam regula, ibi, in casu illo, fingit beneficium vacare per obitum, cum verè yacet per renuntiationem.

SOLVITIO. Casus iste bis fuit ventilatus in Rota, & tandem decisus pro parte negatiua. Nam tempore Sixti accidit in causa Sagien, Archidiacono. anno M. CCCCLXXV. mense Nouembri. Et iterum, de anno M. D. XIII. Quo tempore fuit decisa difficultas, ut meminit Do. Gulielm. in Collectaneis decisionum. fol. 75. decisione incip. vnus familiaris. & licet decisio illa ponat mixturam casus, resolutio tamen eius hoc solo motiuo concluditur. Quia in questione proposita secundum terminos regulae de infirmis C resignantibus, qui fuit ibi factus coram papa, fuit resignatio. Et iste fuit verus & naturalis actus. Vacatio vero mortis quae infra viginti dies resultat, est vacatio accidentalis, & contingens de futuro: & ideo illa considerari non debet, iuxta l. qui habet. ff. de tutel. vbi traditur regula, quod actus naturalis, non accidentalis attendi debet. Et idem dicit Bar. in l. 1. §. hoc interdictum. ff. de fonte, vbi per hoc infert, quod statutum loquens de gemmis, debet intelligi de veris, non de fictis. Et ista in casu isto magis militat, quia regulae sunt iuris stricti, & non egrediuntur terminos suos. l. 3. §. haec verba. ff. de nego. gest. l. si seruum. §. non dixit. ff. de acquir. hered. praesertim, quia ista interpretatio est fauorabilis, quae reducit nos ad libertatem iu-

Dris communis, iuxta l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de
 ctis. cum aliis similibus allegatis hic per Do. Guliel. Pre-
 terea, quia actus, de quo in præmissa quaest. & vacatio
 de resultans, erant de presenti: illa vero que ex post con-
 tingit per obitum, erat actus futurus, qui tempore resigna-
 tionis poterat se habere ad esse & non esse. Ideo subrepto
 propter non expressionem nominis & tituli in talibus
 actibus, qui contingunt de futuro, non vietiatur, vt tenet
 Fely. notabiliter in cap. in nostra. in 7. correl. de rescrip.
 Et ante ipsum decif. 25. in nouis. tit. de rescrip. col. penul-
 tima per Egid. decif. 749. col. fin.

Adde pro ista opinione, vltra D. Guliel. quia tempore
 quo fuit facta resignatio, beneficium adhuc non vacauit
Et per obitum verum vel fictum, vnde impetrans tale bene-
 ficium, impetrauit vacaturum, videlicet, in euentum, qui
 contingeret resignantem mori infra viginti dies. Et tri-
 clarum est, regulam istam locum non habere in vacante
 vt patet ex tex. & dixi superius in 3. q. & est decif. Romæ
 no. quod impetrans per non promotionem, non potest
 consequi per ius postea contingens. Et ideo casus
 casus omisus relinquitur sub dispositione iuris vltimi
 scriptum. de rescript. lib. 6.

Suadetur hoc, quia vera vacatio de presenti est
 resignationem: quia alias non tenuisset collatio de bene-
 ficio viuentis non vacante, vt superius dicitur in regula
 & tex. in c. 1. & 2. & c. cum nostris. de concess. preb. c. 1.
Potiuisset validari ex superexistencia vite resignationis
 lapsus viginti dierum, tanquam a principio nulla vacatio
 eo tempore. de rescrip. lib. 6. Et licet papa possit per
 lam facere, quod moriente illo, qui resignauit, infra viginti
 dies, censetur beneficium vacare per eius obitum, tamen
 hæc vacatio sic inducta erit & ficta & interpretatur, vt
 autem vera: quia hoc facere non posset. Nam potest
 pa facere, quod factum habeatur pro non factum, l. si
 tex. in de. i. de immunit. eccle. Tamen non potest fieri
 quod fictum sit verum, & factum non sit factum. l. si
 lo. §. facta. ff. de capt. Remanet igitur vera vacatio per
 signationem, & ficta per obitum. Vnde infertur, quod
 quo regula ista loquitur de vacatione per obitum, debet
 in dubio intelligi de vera, propria & naturali vacatione.

obitus, & non de ficta: prout qualibet dispositio iuris cō-
munis & statutaria intelligitur, vt est gl. in c. placuit. el. 2.
16. q. 1. Nam ista est communis opinio Canonistarum, q̄
appellatione mortis, intelligimus de naturali, nisi in casi-
bus à iure expressis: vt dicit gl. in c. susceptum. de rescrip.
lib. 6. sequuntur Moderni. in l. ex ea parte. §. insulam. ff. de
verbo. oblig. Et hoc idem est dicendum in quolibet actu,
qui in dubio debet intelligi de vero & naturali, non de
ficto, vt superius est dictum. & tradit in notabili casu Ale-
xand. in consi. 65. visa quadā constitutione. in 3. col. vol. 4.
Et Franciscus Cremonensis in singularibus suis, notabili 82.
cum pluribus aliis concordantibus. quæ præter ista cumu-
lat Felv. in rub. de sponsa. in 4. col. Cùm igitur regula ista
nihil aliud sit, quàm statutum, quod loquitur de vacatio-
ne per mortem, debet ergo intelligi de vera, non autem
de ficta, nisi aliud exprimat: faciunt, quæ not. Bar. in l. 3.
§. hæc verba. ff. de neg. gest. & tex. in c. nuper. de big. Præ-
sertim, quia dato, q̄ extensio casus veri ad fictum non sit
contra ius, sed tantum præter ius: tamen nunquam fit ex-
tensio, nisi reperiantur de iure parificati casus verus & fi-
ctus, vt not. Domi. in cap. fin. in prin. de consuetu. in 6. &
gl. in dicto cap. placuit. Si igitur hoc disponitur in casi-
bus, qui sunt præter ius, multo magis in casu istius regulæ
militat, quæ est contra ius. Nam de iure nulla qualitas
taciturnitas vitiat gratiam, nisi illarum qualitatū, quæ
sunt in iure expressæ, vt in cle. 2. de offic. ordi. & in cap. fi.
de offic. leg. lib. 6. & in cle. 1. de præbend. cum multis con-
cord. de quibus per Moder. in tracta. benefic. in 11. q. ter-
tiæ partis. vers. quarta qualitas. Pro quibus omnibus fa-
ciunt ea, quæ dicentur inferiùs, quæst. 7.

QVÆSTIO SEXTA.

QUÆRITUR, nunquid regula ista procedat in beneficio
commendato familiari cardinalis, per cuius obi-
tum impetratur?

SOLVTIO. Varias reperio super isto dubio scribentiū
opiniones. Nam Io. Bapt. Caccialupus & Riccius de Senis,
adnotati illorum temporum celeberrimi, tenuerunt ex-
pressè regulam non habere locum in commenda: & ita re-
ferunt se vidisse iudicari in facto, super quo longissima
controversia contextuerunt, quæ habeo in 12. vol. allegationū.

D fol. 144. cum seq. ubi post plura verba superflua, tandem ad hoc tenendum mouentur isto motiuo magis efficitur, videlicet, quia regula ista loquitur de vacatione, que fit ex verbis vltimis regulæ maxime in verbo obtinuerit, videretur intelligi posse de vacatione resultante ex cessatione commendæ. Tamen ille terminus, Vacatione, positus in tex. in dubio intelligi debet de vacatione iuris dicti, vt in c. cum no iuris. de concel. præben. cap. presentibus præben. lib. 6. cum multis aliis concor. per eos allegatis. Cum igitur commendatarius non dicatur possessio iuris, cum non habeat titulū, vt in c. dudum. de elect. sed in iure detentor, & depositarius. l. licet. §. rei. & l. Iulianus. de deposi. est concludendum, per obitum eius nihil vacare.

E & per consequens regulam in tali cessatione commendæ non verificari. Nam per commendam nõ extinguuntur prima vacatio, vt tradit l. e. de. in tract. de permut. benefici. hoc in summa dicunt prædicti doctor. qui postea in magno verborum ambitu, super isto puncto referunt omnia fundamenta Ludovici. Roma. in consil. 350. & Oldrad. consil. 17. quæritur, &c. quæ non curo referre. Quibus etiam conueniunt ea, quæ dixi in regula 18. & 32. & latissime in regula de triennali, ubi copiosius tractavi istam quaestionem.

Sed vterius pro ista parte adde, quod istam eandem opinionem tenuerunt tempore Sixti A. de Capharellis, tunc aduocatus excellens, & quidam alij, qui allegabant pro ista opi. titulum inueteratum Cancellariæ, quæ hoc tenent.

F cuius stylus processit à iure, vt dicit Specu. in tit. de leg. §. superest. ver. vltimò consulo. imò facit ius, vt dicit de 710. in antiquis. & tollit dubietatem facti, vt dicit Oldrad. consil. 290. Nam ipsius obseruantia præsumitur, nisi cum plena examinatione iustitiae arg. c. apostolicæ. Et quædam alia fundamenta generalia super hoc adducuntur, quæ breuitatis causa, ac etiam, quia mihi non videntur stringere, non refero. Et ita etiam reperio illis tenentibus pro ista parte fuisse iudicatum per quædam so. leg. tunc auditorem, in fauorem Lactantij, contra quendam Io. Guelli, vt ibi reperi adnotatum. Et nouissime eadem opinionem tenuit Rota in casu occurrenti, vt refert de me. D. Dominicus Iacobatus, tunc Rotæ auditor primarius, & postea cardinalis, in quibusdam suis apostolicis

itam regulam, qui dicit tunc super hoc dubitatū fuisse, & A
Rotam respondisse, regulam in commenda locum non ha
bere, licet ipse super hoc dubitaret. Hæc ille.

Postremo, pro ista opinione faciunt verba istius regulæ,
quæ loquuntur de beneficio vacante, sed per obitum fami
liaris beneficium non vacat, sed cessat depositum, vt dicit
doct. in cap. nemo. de elect. & in ca. si constiterit. de accus.
Igitur in tali cessatione regula non habet locum. Hinc est,
quod expectatiua, quæ conceditur ad beneficium vacans,
vel cum primū vacauerit, non capit beneficium vacans
per cessationem commendæ, quia vltra, quod tale benefi
cium est affectum per appositionem manus papæ, per obi
tum familiaris, non dicitur vacare. Ita conclusit Rota die
19. Octobr. m. d. xxxix. in vna Valérina parochialis de B
Pego coram R. D. Ioan. Paulo, non obstante consil. Soci
ni. 3. & aliis pluribus tunc deductis in informationibus
iuris. Pro qua decisione faciunt ea, quæ in casu scribunt
Modern. Sabinen. in tracta. reserua. fol. 13. versicul. benefi
cia commendata.

Contrariam tamen opinionem inuenio obseruatam
tempore nostro. Nam in primis D. Guliel. in discursu illius
questionis, vtum regula de infirmis resignantibus, proce
dat in commenda, refert, Rotam tenuisse regulam istam
habere locum in commenda, ista ratione: quia priuilegiū
istius regulæ concessum fuit Cardinalibus propter innu
meras expensas, & onera quæ subeunt in gubernanda eo
rum familia, iuxta decisionem 16. de præbend. in antiquis. C
quæ ratio militat æquè in commendatariis, sicut in titula
ribus. Ergo idem debet esse ius, & nihil aliud dicit, & idem
tenet D. Guliel. hic.

Felynus tamen in quadam Apostilla super regula 19. &
super ista refert Rotam variare. Nam dicit, quod cum istud
dubium in vna causa proponeretur, Domini quasi concor
diter concluderunt, istam regulam non habere locū in com
menda: & postea dixerunt, & iudicarunt contrarium: quia
reperiebant ita alias fuisse conclusum, per istam rationem,
quia licet stante commenda, beneficium non datur va
care: mortuo tamē commendatario negari non potest, q̄
vacat largo modo, quæcūq; sit illa vacatio, siue cōtinuati
ua, siue inductiua per vsū. Quæ vacatio venit largo modo

D appellatione dicti verbi, vt tradit Pauinus in tract. de off. & pote. capi. sede vacan. in vltimo prælud. Satis enim est, quòd de presenti quando impetratur, verè vacet per obitum, id est, quòd ratione illius obitus commendatarij viuiscit, & quòd dammodo inducitur ista vacatio nunc. Ergo regula in ea debet habere locum, præsertim cum per omnia sit eadem ratio. Et pro ista opin. facit quòd dicit Socin. in consil. 32. in 6. col. versu. & pro prædicta, vbi tenet quòd expectatiua ad beneficia vacatura cõprehendit beneficium per obitum commendatarij vacans. sequitur de not. de Falco. in tract. reserua. in 4. q. prin. in 38. effectu. & licet contrarium deciderit Rota, vt superius dixi: illud fuit, quia considerauit affectionem, quæ maximè ibi cõsiderari debebat propter personam cardinalis, cui illa parochialis beneficiat commendata. Sed præsupposita decisione in distimulata vera, in casu nostro attedi debet ratio dicti, quia per obitum commendatarij perpetui beneficiu quouis modo dõcat. Nec ista regula in hoc est multum exorbitans, sed potius continet æquitatem, quia tenendo istam opin. sic feruemus cardinalibus, & ex hoc etiam conferuatur spes inuentium eis. Faciunt ad hoc ea quæ tradit Rom. cõsil. 43.

E bebatur commendata. Sed præsupposita decisione in distimulata vera, in casu nostro attedi debet ratio dicti, quia per obitum commendatarij perpetui beneficiu quouis modo dõcat. Nec ista regula in hoc est multum exorbitans, sed potius continet æquitatem, quia tenendo istam opin. sic feruemus cardinalibus, & ex hoc etiam conferuatur spes inuentium eis. Faciunt ad hoc ea quæ tradit Rom. cõsil. 43.

Adde etiam pro ista opi. quæ mihi videtur verior, quòd dubio talis interpretatio in quacunque constitutione capi debet, per quam magis inuitentur homines ad beneficiendum: vt probatur in §. si. in proce. insti. & in extr. ar. execrabilis. §. nos itaq;. Sed isto modo interpretatio illi

F regulam, inuitantur magis, ac animantur cardinales ad pedes plures seruitores doctos & venerabiles. quòd tradit ad decus ecclesiæ Rom. vt in c. super specula. de magistris. Et etiam ad honorem eorundem cardinalium pertinet, quòd à pluribus associantur, vt dicit Iuuenalis Satyræ, quòd not. And. Sicut. in c. ex parte. in 2. col. de consil. Nec tantò maior quis reputatur, quàm pluribus familiis & ætioribus præest, vt probat D. Gundisaluis Hispanus, auditor Rotæ, in tract. de dignit. Vicecancel. q. 2. allegat. in in authen. de defen. ciuit. §. nos igitur. Facit illud Proce. 14. c. In multitudine populi dignitas regis. Facit etiam notus in c. ecce. 95. dist. Vnde meritò Virgil. in 1. Aeneid. laudans Didonem in isto apparatu famulorum, ait

Quinquaginta intus famulæ, quibus ordine longo

Centum alia, quod idemque pares aetate ministri, &c. **A**
 Nam huiusmodi impensas, quae fiunt seruitoribus & ministri-
 scis, censentur factae intuitu ecclesiae propter honorem inde
 resultantem, ut tradit Philip. Franc. in c. presenti. §. porro.
 in 2. not. de offi. ordi. lib. 6. Et ideo iuuandi sunt cardinales
 fauorabili interpretatione priuilegiorum huiusmodi, ut pro-
 cliores exinde reddatur ad subeundas maiores impensas:
 propter quas multi pauperes clerici, nobiles, & literati, in
 eorum domibus consolantur, & viuunt. Et ita multorum ne-
 cessitatibus subuenitur. Et hoc modo decentius decus sedis
 apostolicae sustinetur. Et per huiusmodi viam familiaris
 datur firmior spes seruiendi, quando patronorum
 maior est & vberior disponendi de beneficiis potestas. Et
 sic ista opinio tanquam aequior, & vltimò, & pluries per Ro-**B**
 tam approbata, tenenda est: secundum quam refert Aeneas
 de Falconibus, doctor certè curiosus & eruditus, in qua-
 dam sua apostilla ad istam regulam, Rotam in quadam causa
 sua, secundum istam opinionem per tres sententias iudi-
 casset. Et respondet ad illa verba posita hic in regula, vide-
 licet, beneficium vacans per obitum: quia illa non obstat,
 cum in regula 28. supra eodem, sint posita eadem verba. Et
 tamen Rota longaua obseruatione tenuit illam regulam
 habere locum in commenda, prout etiam ibi, & in regula
 de infirmis regnatis, meminit dom. Guliel. Nec obstat,
 quod verbum, Vacans, hic positum, debet intelligi de vaca-
 tione iuris, quia hoc est falsum: quia etiam verificaretur in
 vacatione de facto, quam talis reseruatio comprehendit, **C**
 secundum Rotam decis. 274. in antiquis. Quam sequitur
 Propol. in cap. Clemētis. 16. distinct. Ad alia motiua pater
 responso ex his, quae dicam in regula de publicanis, & la-
 tissime in regula de triennali.

QVAESTIO SEPTIMA.

QVAERO iuxta praedicta, an impetrans beneficium
 vacans ipso iure per priuationem familiaris cardina-
 lis teneatur seruare contenta in ista regula?

SOLVTIO. Glossator concludit, quod non: quia regu-
 la loquitur de vacatione per obitum, & nihil aliud dicit. Et
 cum ista opinio simpliciter transit Fel. hic, nihil allegas.
 Reperio tamen, quod istam quaestionem in terminis latif-
 sume discutit Andr. Sicut. in consil. 82. lib. 4. per totum. Vbi

Drelatis argumentis partis affirmatiue, pro ratione dubi-
 di factis, quæ non curo referre, postea concludit contri-
 rium, videlicet, regulam istam non habere locum in impe-
 trante per priuationem. Et inter plura fundamenta, quæ
 pro hac parte scribit, tria principaliter videntur confide-
 ratione digna, clarius tamen per me declarata, & rationibus
 corroborata, quàm ipse fecerit. Primum igitur fundamen-
 tum quod facit, est de tex. in clementina, ne Romani, §. in-
 ritum. de electione. de quo multum gloriatur. vbi est textus
 quod constitutio loquens de morte papæ, ita demum com-
 prendit priuationem, quando lex vterius procedit, ex-
 tendo dispositionem ad casum priuationis, vt patet ibi in
 his verbis, per mortem, vel alias deficere quouis modo. Ita
E enim verba (vel alias) in differenter prolata, comprehendit
 omnem modum vacandi. Cum igitur in ista regula solus
 sit prouisum in casu mortis, debet intelligi de naturali, et
 civili. l. ex ea parte. §. in insulam. ff. de verb. oblig. cum con-
 cor. ibi in glos. Et si voluisset papa casum mortis civilis com-
 prehendere, expressisset, vt fecit in dicta clementina, pro-
 fertim in materia odiosa & exorbitanti, qualis est ista.
 Cõprobatũr vterius ista opinio, & hoc erit secundum
 morium. Nam in concilio Constantien. in quo Bene-
 dictus xi. & Ioã. xxi. priuari fuerat, fuit dubitatum, an elec-
 tio Roma. pontificis per priuationem alterius spectaret
 ad cardinales, an verò ad concilium generale. Et fuit con-
 clusum, quòd quando põtificatus vacabat per obitum, nec
Spectaret electio ad cardinales. Quia iura tribuentia elec-
 tionem cardinalibus, loquebantur de vacatione per obitum,
 non quando vacabat per priuationem. Vnde ex quo
 iste erat casus omissus à iure communi, pertinebat electio
 ad concilium. Refert Abb. in cap. licet. in vltimo notandum
 de elect. & sequitur Fely. in cap. ad petitionem. in princip.
 de accusa. Sic videtur hic dicendum, quòd dispositio istius
 regulæ, quæ loquitur de vacatione per obitum, procedat
 in casu suo, non autem in vacatione per priuationem.
 Tertium morium fit à deficiente intentione condentis
 regulam: quia nõ putauit papa, quòd in domibus cardina-
 liũ essent viri flagitiosi, ac priuatione digni: quia de iure,
 pro illustri eorum dignitate, presumuntur habere familia-
 res honestos, vt dicit Innocen. & alij in cap. literis. de rescrip.

& in ca. in sinuante. de ofi. deleg. Ex qua præsumptione te A
 sciat illa limitatio communis ad d. c. in literis. quod dispo
 nit familiares non esse idoneos testes, vt istud dictū non
 procedat in familiaribus cardinalium & episcoporum: quia
 non præsumitur habere personas suspectas domi, sed pro
 batur vita, & exēpli, vt dicit Bald. in l. etiam. C. de testi. & se
 quuntur Moderni in tract. testiū. fol. 8. in 2. col. Et latius re
 allumit Firmanus in tract. de Episcopo. in 5. parte. libr. 4.
 fo. 11. in 4. col. & Aret. & alij in d. c. in literis. & in l. 2. C. de
 testi. Cum igitur defecerit mens condentis, iste casus omif
 sus relinquitur sub dispositione iuris: quia mens & intētio
 concedentis debet semper in rescriptis attendi, secundum
 Innoc. in c. cum ecclesiasticæ. circa medium. de excep. fe
 quitur Bald. in l. rescrip. col. pen. C. de pre. imp. offe. Et re. B
 allumit Fely. in c. causam, qua. in 8. col. versū. prædicta de
 clara. & c. de rescrip. Et hac ratione dicūt Valerius, M. Tul
 lius in lib. Offic. & alij plures bonarum literarum professio
 res, Solonem non tulisse legem de parricidis, quia non pu
 tant filium ad illud facinus potuisse quacumq; iniuria mo
 ueri, vt patre occideret. Ang. in l. propter insidias. C. qui ac
 cusa. Vbi igitur deficit mens condentis, dispositio cessat.
 Vel etiā quartò dici potest. Nam posito, q; papa istum
 casum cogitauerit, noluit tamen in hoc cardinales priuile
 giare, regulam extendendo, vt per hoc eos cautiōres red
 dederet in suscipiendis bonis ministris & famulis, & receptis
 castigandis. Nam videntes regulam nō habere locū, quā
 do ob delictum petitur priuari aliquis familiaris, fortē vi
 gilabunt magis super familiam suam, vt sic in bono erudiā
 tur, quod similia de ea sperari non debeant: vnde si cōtra
 rium eueniat, in pœnam priuantur Card. cōmodo, seu pri
 uilegio istius regulæ: sicut videmus in episcopis obseruari.
 Nā in pœnā episcoporum inductum est, q; licet criminosi
 nō admittantur ad accusandū regulariter, cap. 1. de accus. &
 c. sunt qui. 2. q. 6. tamē vbi familiaris episcopi reperitur cri
 minosus, in pœnam tolerantis talē in domo, ipsum episco
 pi accusare potest. Ita est tex. in c. nulli de accus. quia talis
 præsumitur quis esse, quales famulos habere dignoscitur.
 Sic e contra apud Platonē loco prouerbij vsurpatur: Qua
 les principes, tales solere esse ciues. Et ideo Lud. Roma. in
 locum mulier. ff. sol. ma. in 13. col. dixit, ad episcopos perti
 CC 7

D nere, bonis & honestis vti famulis: ne, si contrarium appereat, praesumatur episcopum famulos discipulos nutrire, ad effectum, vt dolos instruant, & suppleant defectum provisionum, vt ibi latius per eum.

Vltimo, ne aliquid remaneat intactum, pro ista opinione Andreæ Siculi & aliorum videtur in fortioribus terminis dictum Tho. Fastoli in dubio Rotæ 46. vbi dicit, quod in materia stricta rescriptum cum clausula, Cedente vel cedente, non extenditur ad priuationem. Secus si materia non esset odiosa, vt in d. cle. ne Romani. Quia tali casu non exprimitur vacatio per obitum, includitur tamē omnis vacatio, vt tradit Abb. in disput. episcopus. Ex cuius dictis potest etiam capi resolutio ad d. cle. alleg. in contrarium per E Barba. & sequitur Fely. in cap. licet. col. fi. de offi. deleg. ante ipsum Ioan. Francisc. Pavi, in tract. de offi. & pot. ca. sede vac. in secundo euidentiali. & illud dictum Fastoli sequuntur Moder. in tract. beneficiorum. in 3. parte. Et non ipsos Felyn. in cap. in nostra. in 37. corr. col. 2. de relectis. Faciunt etiam pro ista opinione ea, quæ dixi superius in 4. & 5. q. & quæ dicentur inferius. q. 24. & in regula de generali super ista eadem questione.

Et prædicta omnia procedunt, quando priuatio fit in curia: quia si extra curiam, nulla esset difficultas: et non ibi censeretur vacare beneficium, vbi quis priuatur, vt dicit deci. 86. in antiquis. Sequitur Pauinus in tract. de offi. & pot. ca. sede vac. in 2. præludio. Quod est verum, quia non est ibi persona. vbi priuatur: quia si esset alibi, censeretur vacare ibi vbi est persona. Vnde dicimus, quod priuatio ob solutione pensionis, in partibus, si est Roma, eius beneficium censeretur vacare in curia, & esse reseruatū, vt dicitur quædam decisio allegata per Pavi. in d. loco: & ibi videri possunt plures modi vacandi, in quibus exemplificari potest ista regula.

QVÆSTIO OCTAVA.

QVÆR O, an regula ista debeat obseruari in subrogatione facta per obitum colligantis familiaris curialis, vel in gratia, si neutri, Perinde valere, vel in milibus impetrationibus?

SOLVTIO: Glossator hic in 3. sol. tenet quod non in subrogatione assignat, quia ista regula non tollit beneficium regule de subrogandis colligant. Nam licet ista regula sit vana secundum

secundum ordinem, & vltima tollant priora, iuxta c. i. de A
 constit. lib. 6. nihilominus quando constitutio prima non
 est contraria vltimæ, sed possunt se compari, tunc vltima
 constitutio nõ tollit priorem, etiam si vltima habeat clau-
 sulam derogatoriam, cum clausula, Non obitan. vt not.
 Bar. in extrauag. ad reprimendam. in versic. non obstanti-
 bus. Et ita dicit fuisse tentum in Rota, vt hñc latius per eũ.
 & idem dicit glos. in regul. de subrogandis. fol. 4.

Adde pro ista opinione Fely. hic, qui asserit, ita concor-
 det hanc opinionem tenuisse Rotam. Et hoc idem ad-
 notauit Bar. de Petra sancta, auditor Rota, in calce cuius-
 dam informationis facte tempore Iulij, super vno benefi-
 cio Hispanen. Et idem adnotauit D. Pet. Andr. in quodam
 repertorio decisionum. Et ita hodie tenetur, & quanuis B
 omnes prædicti Doct. asserant ita iudicatum fuisse: nullus
 tamen prædictorum assignat rationem decisionis prædi-
 ctæ, nisi Glossator, quem superius retuli. Et tamen illa ra-
 tio Glossatoris, iudicio meo non videtur multum efficax.
 Ideo forre quidam antiqui aduocati, Paulus Ponta. And.
 de sancta Cruce, & Ioan. de Baranzellis, & nonnulli alij
 excell. Doct. illa ratione non obitante, in quadam causa
 Magunt. præb. contrarium consulerunt: ista ratione, quia
 regula ista priuilegiatiua Cardinaliũ non cõtinet in se nisi
 vnicũ rationem, videlicet, vt Cardinales per istum modũ
 præstandi consensum habeant priuilegium disponendi, &
 sic valeant alium familiarem loco deperditi vel defuncti C
 pro suis seruitiis subrogare. Et in hoc principaliter est fa-
 norabilis regula, qua præstat hoc humanitatis solatium
 Cardinali, qui perdidit familiarem suum, vt in simili dicit
 rex in l. iure succursum. in princ. ff. de iu. dot. Vbi defuncta
 uxor naltum esse putat Iuris cõsultus consolari patrẽ, vt so-
 larij loco reddatur ei dos. Et quodammodo in l. si filius.
 de bo. dam. consolatur pater ex morte filij militis, si illi
 succedat in Castrensi peculio. Ad idem text. in l. 4. §. cum
 vitem. ff. ad leg. Rho. de iact. Et idem dicendum est in ca-
 sũ contrario, vt dicitur in l. 3. §. sed vtrum. vers. quid ergo.
 Et de mino. quem ad hoc allegat Bald. in l. fin. C. de vsu rei
 iudica. Nam honestum est, & iuxta dictum Apostoli, hu-
 manitate plenum, quòd Cardinalis qui socius fuit tribu-
 tionum & onerũ gubernando familiarem suum, sit eũ ã

Dparticeps & socius consolationis. Quia de iure natura est, ut qui habet onus, debeat etiam habere commodum, ut dicit text. in l. secundum naturam. ff. de regu. iur. Et ista ratio pariter militat in subrogatione, sicut in impetratione. Ergo eadem esse debet dispositio.

Et pro ista opin. facit, quia licet beneficium, super quo impetratur subrogatio, sit litigiosum, illa qualitas non facit differre beneficium à beneficio: quia quæ differunt qualitate, non differunt specie. l. si. ff. de fun. instru. notat Mod. in rub. de proba. Cum igitur ista regula in dicitur, & generaliter loquatur de impetrante beneficium, verificari debet in impetrante beneficium per viam subrogationis. Quia generalis dispositio, capit omnes suas species, etiam qualitate differentes, ut notat Bal. in l. n. fradem. ff. de testa. milit. per text. not. in l. i. §. quod autem de aleato. not. Decius in c. 2. de præben. & alibi sæpe.

Nec obstat quod regula ista sit exorbitans: quia licet negari possit, cum videatur potius principaliter favorabilis, licet secundario odiosa, ut dicitur de Velleiano, qui exceptionem. ff. de condi. in deb. nihilominus, tenendo quod sit exorbitans, in exorbitantibus fit extensio paritate rationis, etiam ad casum non proprium, sed sublata significatione vocabuli potest comprehendere, ut patet in gl. eligatur. in clem. 1. de elect. cum simil. Ad idem gl. quæ iuncto tex. loquitur de beneficio litigioso in auditor. in versi. beneficium. de rescrip. Facit optime iuncta gl. in l. i. C. de his, qui ante aper. tab. Et ista ampliatio & extensio ad istum casum fieri debet, concepta ratione personarum, de quibus loquitur regula. Quia dispositio solet restringi, vel ampliari secundum qualitates personarum. l. plenu. §. equitij. ff. de vsu & hab. cum cõco. ut scribit Fely. in c. causam, quæ. in 12. col. de rescrip.

Istis tamen non obstat. teneo primam opi. Rotæ quæ est fortior, ac magis iuridica videtur, istis rationibus. in primis quia certum est, quod beneficia litigiosa in curia sunt tantum affecta soli Papæ, quod si vnus ex colligantibus monasterio in curia, nullus de illis providere potest, nisi Papa. Et si contra actum fuerit, est irritum & inane. c. 2. vt li. pend. lib. 1. de elec. 1. eod. titu. Et talis dispositio pertinens Papæ, intelligitur libera, ut dicitur in d. clem. 1. in fi. Et sic non requiritur

consensum alicuius, ergo neq; Cardinalis. Quia illud dicitur liberum, quod potest fieri sine alterius consensu, ut not. Abb. in c. de multa. in 4. notab. per illum tex. de præb. & est tex. in l. i. C. de sacrosan. eccle. & ibi Mod. cum concord. ut scribit Alexan. in consil. 96. in princ. in 5. volu. Sed subrogatio fit de beneficio litigioso. Igitur, &c.

Accedat, quia ab usu patrisfamilias, qui debet attendi iuxta l. vel uniuersorum. ff. de pig. act. & l. si seruus pluriū. de leg. 1. aliud est impetratio, & aliud subrogatio. Et licet subrogatio veniat appellatione impetrationis, sicut arrogatio appellatione adoptionis, nihilominus simpliciter sumptæ inter se differunt re, sicut differunt nomine, aliàs ad quid diuersis nominibus nuncuparetur? iuxta l. si idem. C. de codicil. Impetratio igitur ab itylo curiæ est illa, quæ pure & principaliter fit de beneficio: sed subrogatio, Gratia si neutri, Perinde valere, & similes, quæ fiunt in aliquos euentus, & propter aliquam causam præcedentem, appellantur gratia accessoria & secundaria. Regula igitur ista, quæ loquitur de impetratione, intelligitur de illa primariæ & principali, non autem de subrogatione, quæ secundaria fit, quæ nõ solet appellari simpliciter impetratio: sed gratia adimiculatiua: & sic impetratio qualificata, & secundum quid. Verba igitur in dubio de impetratione loquentia, debet intelligi simpliciter, non secundum quid. l. i. ff. de don. l. hoc legatū. ff. de leg. 3. Et ista opi. vltius suadet, quia subrogationes à iure sunt inueta, propter utilitatem publicam ecclesiarum, ne propter novos aduersarios, qui interdum malitiosè petitoribus subrogantur, litigia in ecclesiarum dispendium prorogari cõtingat: ut dicitur in d. c. ut pend. li. 6. Et ideo subrogatio debetur colliganti ex beneficio iuris, propter prædictam rationem, ut litigia iam incœpta citius terminentur. Sed si in ista subrogatione obtenta per obitum familiaris colligantis fortè ab aliqua persona ignota ipsi Cardinali, ut sæpe contingit, requiretur cõsensu Cardinalis, clarum est, quod à cõmuniter accedentibus Cardinalis, non facile cõsensum præstabit, sed potius in longum differet, vel certè negabit. Quia talis cõsensu Cardinalis quodammodo æquipollet cõcessioni, ut in c. pastoralis. de dona. quæ facile non sit ignotis: & sic ecclesiæ diutius vacabunt contra utilitatem publicam, ut

Dicitur in d. c. 2. Esset igitur alienum à mente iuris & equitatis, q̄ in talibus subrogationibus requireretur consensus, per quem posset vel retardari, vel impediri actus: & regula, de subrogandis: quæ est iuri consona & æquiva, per hoc reddatur frustratoria, quod non est dicendum.

Postremò facit, quia, vt dixi, subrogatio fit de beneficio litigioso, de quo nullus habet dispositionem, nisi Papa: & ideo non requiritur consensus: d. c. 2. vt li. pend. l. 6. N. sicut beneficiũ iurispatronatus laicorum potest per Papam liberè conferri sine derogatione, quãdo est litigiosum, & est communis stylus signaturæ, vt est text. in d. clem. tradit Fel. in tract. quando lit. apostolica; & c. eo de motu & beneficia familiarium Cardinalium quando sunt litigiosa, poterunt etiam per Papam sine aliquo consensu alio subrogari. Hoc tamen putarè procedere, quãdo subrogatio fieret collitiganti, quia videtur illi quodammodo obita: scilicet si alteri nõ collitigati, quo ad hoc, vt Cardinalibus in iurib. suis minùs præiudicetur, quàm sit possibile.

Exa, poterunt etiam per Papam sine aliquo consensu alio subrogari. Hoc tamen putarè procedere, quãdo subrogatio fieret collitiganti, quia videtur illi quodammodo obita: scilicet si alteri nõ collitigati, quo ad hoc, vt Cardinalibus in iurib. suis minùs præiudicetur, quàm sit possibile.

Ex quibus etiam inferitur, q̄ ista regula non habet locum in gratia, si neutri, quæ fit de beneficio litigioso, vt recurrunt Domini in causa inferiùs alleganda. Imò fortius voluit Rota in vna Nanetè. aliàs Metè. canonicarus, de probanda pro Petro Caietani, contra Gerardum hominum, coram domino Marcello, de mense Decembri m. n. xxi. quòd hoc procederet, etiam si gratia, si neutri, esset impetrata pro futura lite, ex eadè ratione: quia ex quo dicitur

Fratia non habet effectũ, nisi quando cõstituerit per eum litis. neutri litigantiũ ius competere, ille euentus debet considerari: & tunc quando de tali euentu tractum discuti debet de virtute regulæ, quod fit in ipsa lite. Et

si gratia, si neutri, eo tẽpore, fuerit impetrata, quo non erat lis: nihilominus gratia erat valida ipso iure: quia quæ ista nõ annullat, nisi quãdo producit: & produci nõ potest, nisi durante lite, quo tẽpore gratia, si neutri, non habet robur, & esse suũ, nec attenditur initiũ impetrationis eius.

Quia quãdo principium habet relationem ad finem, attenditur finis, & non principium. l. si parer. & l. cum apud. de hered. insti. & l. eam, quam. C. de fideicom. & realium exemplificando notab. Bal. in l. ff. de orig. iu. Sic dicitur e contra, q̄ quando finis habet necessariam consequentiam

tiam ad principium, attenditur principium, & non finis, **A**
 ut dicit text. in l. damni infecti. la prima. §. Sabini. ff. de
 dam. infec. quod est notandum.

QVAESTIO NONA.

QVAERO, nunquid in declaratoria facta in continenti
 ad primam gratiam, in qua fit mentio de fami-
 liantate Cardinalis, debeat seruari ista regula?

SOLVITIO. Ioan. Alois. Tuscanus aduocatus quon-
 dam celebris in quodam suo consilio reddito in causa Sa-
 gen. Archidiaconatus, incip. utrum bulla. posito in primo
 volumine consiliorum suorum. fo. 6. tenuit quod non, etiam si
 in dicta declaratoria augmentaretur ius primum. Quia
 licet talis declaratoria possit dici donatio, quia qui con-
 firmat, donat. l. obuenit. ff. de verb. sig. & per consequens **B**
 in ea requiratur eadem expressio, quae in gratia principa-
 li, per not. in not. in c. si apostolica. de praeb. lib. 6. tamen
 illud procedit, quando talis declaratoria fuisset facta ex in-
 teruallo, ut loquitur text. in d. c. si apostolica. & Archi. in
 c. si motu proprio. eod. tit. & Doct. in d. c. de rescrip. lib. 6.
 & in ele. si. de offi. ord. Secus autem, si declaratoria fuisset
 facta in continenti, videlicet successiue vnum post aliud,
 eod. die quia tali casu pro eodem reputantur, nec requiri-
 tur expressio istorum requisitorum in regula, Ex eo, quia
 quae in continenti fiunt, in esse dicuntur: vulg. l. lecta. versi.
 dicebam. ff. si cert. pet. cum vulg. Et propterea videmus, quod
 protestatio declaratoria voluntatis, intelligitur repetita in **C**
 actu, qui geritur in continenti, non autem in eo, qui geri-
 tur ex interuallo, ut declarat D. Ant. in c. cum M. de costi.
 Bar. & alij in l. non solum. §. morte. ff. de ope. no. nunt. per
 text. in l. per retentionem. C. de vsur. cum concord. ut ibi
 per eos. & Saly. in l. pacta nouissima. C. de pact. Facit etiam
 pro ista opinione notabile dictum Bal. in l. iurisurando.
 C. de testib. & quae dicit Are. in c. de testibus. cum concor.
 ut scribit Fely. in c. qualiter. el. 1. & 16. col. de excusa. &
 quod notabiliter dicit Alexand. in consil. 30. col. penult.
 ibi. Sicut videmus, quod, Perinde valere, quae fit in ipsa
 gratia, non requirit expeditionem literarum, licet de ro-
 bare gratiae: secus si fiat ex interuallo: & sic limitatur regu-
 la de non iudicando, nisi per literas expeditas, ut ibi di-
 citur: praesertim, quia in his, quae fiunt in continenti, dicitur

Debesse præsumptio fraudis, vt tradit Iaf. in l. 4. §. conde-
natum. in 3. col. ff. de re iudic. post Abb. in c. sulcatana. in
restitu. in integr.

Sed aduertendum est diligenter, quia si prædicta essent
vera, multum restringerentur & limitarentur dicta Ardi.
in d. c. si motu proprio. & not. in d. c. si apostolica. l. de
dubito certè, an sit vera illa restrictio, seu limitatio, ex
quia declaratoria augmentatiua iuris primarij, dicitur
noua concessio, & principalis de per se, vt dicunt præd.
Doctores. Vnde qua ratione in prima gratia debet seruari
ista regula, eadem ratione & in tali declaratoria, vt
tenet Ro. in consil. 383. in proposito casu. in princ. & sequitur
Feiy. in c. in nostra. in 16. corr. de rescrip. Et ista ratio præ-

Eter militat in declaratoria facta incontinenti sub eadem
data sicut facta ex interuallo, vt dicit Domi. in consil. 2.
in 2. dubio. Vbi loquitur de gratia, Perinde valere, vt
data cum prima. Et tamen ex quo erat augmentatiua
iuris, tenet per plures rationes in ea requiri expressum
nomen eorum omnium, qua requirebantur in prima gratia.
Et hoc idè tenet etiam Fel. in c. ad aures. in 2. col. de rescrip.

Nec obstat, quòd ea quæ incontinenti fiunt, censentur
in esse: quia illud est verum, quando illud quod sit in
continenti, non inducit aliquid de nouo, quòd alteret
procedit de i. in no. 274. cum superius alleg. Sequitur
do inducit aliquid de nouo, quia reputatur corpus
per se, & non in eis, quia est diuisa ratio, vt patet in
p. l. tradito per Mod. de Monteferrato in tract. testam.
nu. 231. & Salic. post Cy. in l. iurifurandi. in 2. §. C. de
& Iaf. in l. iurifurantium. §. quinimo. in 2. & 3. notabil.
ff. de pact. Cogita tamen: quia res non est sine dubio
potest de facili vtraque pars sustineri, maxime cum regu-
laria sit exorbitans à iure communi. Et circa istam
ratoriam videnda sunt, quæ dixi in regula, De non
do iure quaesito. in 13. quaestio.

QUÆSTIO DECIMA.
V A E R O, quid si tempore impetrationis beneficii
non erat litigiosum, quo tempore Cardinalis
debebat præstare cōsensum: sed antequam
præstaret mouetur lis super beneficio, an post talis
tem possit consensus præstari?

SOLVTIO. Pro resolutione istius quaestionis distin-
guendi sunt quatuor casus. Primus, quando lis mouetur
huius impetranti per secundum impetransem, qui habet con-
sensum cardinalis. Et tali casu tenet Glossator, quod secundus
praescribitur, per tex. in c. si pro te. de rescript. lib. 6.

Tamen aduertendum est, quod iste casus est satis du-
bius, ex eo, quia tex. in d. c. si pro te. procedit in gratia pri-
ma conditionali. Et in quaestione nostra nulla fuit gratia
condicionalis, sed pura, quo casu d. cap. si pro te. non pro-
cedit. Quinimo d. cap. si pro te. non procedit absolute in
omni conditione, sed tantum in suspensiuam conditione,
quae nihil praeter spem ponit in esse, ut in l. cedere diem. ff.
verb. signif. Et in tali conditione non impeditur ante eius
eventum actus fieri & consummari, ut in exemplo d. cap. B
si pro te. Sed ubi conditio esset resolutiua, quae praesup-
ponit in purum praesistere, licet resolubile, prout in ca-
su nostro d. c. si pro te. non procedit, ut in terminis decla-
rat Oldr. in consi. 285. in 2. col. qui allegat ad hoc tex. in l.
proponebatur. ff. de cast. pecu. & in l. seruum filij. in princ.
ff. de leg. 1. Et colligitur haec distinctio ex l. 2. ff. de in diem
adfectio. & l. 2. ff. pro empto. cum aliis concord. ut ibi per
eum. Faciunt etiam pro hac parte ea, quae de conditione
resolutiua scribunt Moder. in c. ceterum. de rescript. Ac-
cedunt etiam, quae dicuntur in l. si iuncta gl. C. qui admit.
& in l. 1. §. quibus. ff. de succes. edic. & l. si filio. §. contra. ff.
de inoffic. testa. In quibus iuribus cauetur, quod durante
deliberatione primi gradus, non admittitur secundus vel C
viterior gradus. Quae omnia in casu nostro militant. Nam
sue teneamus, quod prima impetratio fuerit pura, siue
sub conditione resolutiua, tacita vel expressa, secundus
nonquam admittitur, donec primus potest habere con-
sensum. Sed in casu nostro praesupponitur primum impe-
trantem ante litem sibi motam per secundum non petiisse
se consensum cardinalis, sed post litem sibi motam, & sic
haec pendente. Ergo secunda impetratio non faciens ex-
pressam mentionem de prima, non debet valere, ut in pun-
cto tradit Domi. in consi. 107. in vlt. col.

Nec obstat, quod consensus cardinalis fuit praestitus pri-
mo impetranti post litem motam, & impetrationem alte-
rius, quia nihil refert. Nam ex quo impetratio prima fuit

DD

D pura, sub tacita conditione resolubili, talis consensus potest quandoque praestari, dummodo praestetur antequam opponatur de ista regula. Nec habet locum dispositio d. cap. si pro te. vt superius est dictum. Et quod talis consensus possit quandoque praestari, tenet Innocentius cap. cum consuetudinis. de consuetu. quam refert Socinus in consil. 23. in 5. col. lib. 4. cum pluribus concord. quae congerit Roch. Curt. in tract. iur. patr. in verbo, pro eo quod in 4. q. Et secundum istam opinionem videbatur inter loquendum inclinare Rotam, dum ista difficultas proponeretur de mense Ianuario, M. D. XXXV. in causa Metestac nonicatus coram D. Marcello, licet nihil tunc firmare pro certo.

Secundus casus est, quando secundus impetrans opponit de regula in iudicio, antequam praestaretur primo impetranti consensus. Et iste casus est magis dubius, ex quo quando cardinalis praestat consensum primo impetranti gratia erat nulla ipso iure per oppositionem regulae. Et tali casu consensus debet a principio praestari, non post actum nullum, vt dicit Inno. in d. cap. cum consuetudinis & sequitur Socinus vbi supra.

Tertius casus est, quando secundus impetrans non habet derogationem regulae, & primus opponit de ea, & ipse secundus opponit contra primum de regula. Et in casu si secundus impetrans non habet gratiam, si necesse non est possessor, est dubium si possit excipere, cum iudicium inter sit, ex quo nullum habet ius. de quo videndum est in decis. 419. in anti. inci. Nota an reus, & decis. 160. in oppos.

Quartus casus est, quando secundus impetrans non opponit de ista regula. Et iste casus est expeditus per nos per Fely. in c. 1. de re iudic. quia tali casu regula non annuit nisi opponatur: & sic valebit prima impetratio.

Finaliter concludendum est, quod consensus potest ad primam gratiam praestari per cardinalem etiam lite petita, alias per oppositionem regulae, gratia redditur nulla.

QVAESTIO VNDECIMA.

QVAERO, quid si ipsemet cardinalis impetrat pro alio beneficium vacans per obitum sui familiaris, aut intercessit pro impetrante, vt gratiam conquireretur, vel consensit verbo, quod aliquis praedictum ben-

ficiū impetraret: nunquid satisfactum sit isti regulę, non A
facta aliter mentione in gratia de familiaritate, nomine,
& titulo, vel consensu cardinalis?

SOLVTIO. Ista quęstio continet tres casus. Primus
est, quando ipse cardinalis pro alio impetrat. Secundus,
quando ipse nō impetrat, sed intercedit pro impetrante.
Tertius, quando verbo contentus fuit, quōd alius impe-
traret beneficiū sui familiaris.

Circa primum, videtur dicendum hīc esse duo conside-
randa. Primum circa expressionem familiaritatis, nomi-
nis, & tituli. Secundum circa expressionem consensus: de
primo non videtur mihi satisfactum esse regulę. Quia si
talis expressio familiaritatis in impetratione requiritur
propter reuerentiam & honorem cardinalis, talis ratio B
cessat ipsomet cardinale impetrante, vt dicit summarium
de c. Egid. 632. & hoc tenent sub dubio Moder. in tracta.
reseruat. in q. prin. in 17. effectu. versi. tertium est. Et pro
ista opin. facit ratio tex. in c. dilecti. de appella. vbi dicitur,
quōd consensus requisitus ad aliquem actum, magis ex-
primitur actu, quā verbis. Et per hoc dicebatur diebus
præteritis in vna Hispalen. beneficiorum coram R. D. Sil-
uestro Dario, quōd ex quo cardinalis in impetratione cu-
rullam Laurentij de Ortega reseruauerat pensionē quin-
quaginta ducatorū, & addiderat ad supplicationem duas
lineas manu sua propria, quōd ex hoc videbatur satisfa-
ctum regulę requirentis expressionem familiaritatis, &
aliis, de quibus ibi, pro quibus faciunt ea quę Moderni C
Peruini tradunt in c. commissa. in 2. not. de elect. lib. 6. &
Archi. in cap. si seruus. post medium. 54. distinct.

Circa secundum, nūquid per huiusmodi actus videatur
cardinalis præstitisse consensum, vt requirit regulę? puta-
rem q̄ non, quia regulę ista, quę de consensu præstando
loquitur, debet intelligi de expresso, non autem de tacito
consensu elicitō per interpretationem, iuxta ea, quę not.
Cardi. in cle. sepe. §. si tamen. in secunda oppo. de verbo.
leg. quod ratione fundatur. Nam ex quo consensus nihil
aliud est, quā duorum simul sensus, vt dicit Bald. in l. fin.
col. 1. C. ad Maced. ille sensus percipi non potest, nisi ver-
bis vel scriptura exprimat: vt in l. sed & si quis. §. penult.
col. 1. v. venio ad quę ff. si quis caut. cum concord.
DD ij

D vt scribit Dec. in l. sicut certi. in 3. colum. C. de testamento milit. facit l. Labeo. ff. de supel. leg. & l. 1. §. si. ff. de verb. oblig. & not. Bald. in l. pacta nouissima. colum. si. versic. & yltimò facit. C. de pact.

Et ideo ex quo ista regula pro forma requiritur cardinalis assensum, debet intelligi de expreso: nec tacitus consensus sufficit, vt Rota tenet in decis. 15. de of. deleg. in no. Nec ex eo, quia cardinalis impetrans videtur expresse consensus prestare: quia aliud est impetrare, aliud consentire: sicut aliud est contrahere, aliud contrahenti consentire, vt dicit Bald. in l. 1. in fi. C. de pact. & facit tex. in l. aliud est vendere. ff. de re. iur. sicut etiam aliud est eligere, aliud electioni consensus prestare: vt notat Innoc. in cap. cum

E in iure. de elect. sequitur Bal. in margarita. in verbo, consensus. qui allegat text. in l. si pater. §. fin. de ma. vin. Et per ista tenuit prateritis annis Rota in vna Tullen. parochialis me presente, q̄ priuilegia militum S. Petri aliter mutuantur militi agenti pro seipso, quam nominato ab ipso quia in primo est verus actus, in secundo est solus consensus. Ista enim sunt diuersa, actum facere & consentire, vt tradit Bal. in l. 2. col. antepen. C. de rescin. vend.

Concludo ergo quo ad istud primum caput, quòd ista impetratio cardinalis non habetur pro consensu, sed requiritur, quòd cardinalis per suam schedulam consensum fidem faciat in Cancellaria, & ita se habet stylus, vt refert Hierony. Paulus antiquus Cancellariæ vicecorrector.

Illo libro practicæ Cancellariæ. fol. 83. versicu. Item quando conferitur beneficium vacans, &c. secundum Modest. Sabinen. in tractatu reseruat. in 4. quæst. principali. in effectu. in fi.

Nec obstat tex. in l. cum quis. ff. de regu. iur. quòd præsumitur actum facere, vel facienti consentire, quia illud procedit in actibus, in quibus quis tenetur consentire de necessitate: nam in tali casu faciens actum consentit, vt dicitur tex. in l. in adibus. §. pen. ff. de dona. tradit Iason in l. cum dotis. nu. 66. ff. solu. matri. Et ita limitatur per Federic. Senis tex. in l. aliud est vendere. ff. eod. tit. qui procedit in consensu voluntario. ita declarat Feder. confi. primo. in col. volu. paruo. vbi alias limitationes ponit. & ita declarantur dicta Bal. in l. filiusfamil. ff. de procurat. & Arzet

in l. Gallus. §. forsitan. in 4. col. ff. de lib. & posthu. & circa A
hoc alias limitationes scribit Mo der. Purpuratus in l. fin.
nu. 97. cum seq. C. de pact. post Decium ibi. 6. col. & aliter
Bal. in l. si vt proponis. C. de ser. pig. dato manu. & Decius
in cap. super eo. in 3. colum. de offic. deleg. & in cap. 2. in 6.
colum. de iudic. post Iason. in l. i. in 19. col. nume. 121. ff. de
leg. 1. & Corneum consi. 144. in princip. lib. 3. & ante ipso
Bart. in l. post dotem. in 4. col. nu. 13. ff. solu. matrimo. quæ
omnia vltra doctor. in d. l. aliud. sunt notanda ad declara-
tionem, & concord. d. l. cum quis. & d. l. aliud. quæ duæ le-
gēs in proposito istius materiæ multum faciunt.

Secundus casus quæstionis est, quando ipse cardinalis
non impetrat, sed intercessit pro impetrante, an per hoc
videatur consensum præstare?

B

SOLVITIO. Videtur prima facie dicendum satisfactum
fuisse isti regulæ, prout de hoc videtur esse in terminis de-
cilio Egidij §. 60. incip. conclusio, quod si P. & C. vbi circa
medium tenet, quod quando cardinalis gratiam pro alio
procuravit, non est necessaria mentio familiaritatis ipsius
cardinalis, quia tunc non potest dici cardinalis deceptus:
arg. l. quisquis. C. de rescind. vend.

Tamen circa hoc aduertendum est ad duo, quæ sunt
hic consideranda. Primum, ratione expressionis familia-
ritatis, nominis, & tituli: & de hoc loquitur Egid. Secun-
dum est ratione consensus. Circa primum dicitur in se-
quēti membro, vbi iste casus qui est illi similis, decidetur.
C Circa secundum de consensu dicendum, vt superius dixi
in primo casu. Nam attento stylo concludendum est, non
esse isti regulæ satisfactum: quia, vt dictum fuit in proxi-
mo capite, consensus expressus hic pro forma requiritur,
& quod per schedulam cardinalis præstetur: sed licet per
intercessionem cardinalis consensus videatur induci: ille
tamen consensus est tacitus, in quo de facili fraus comitti
potest. & ideo concludendum est, illum non sufficere, sed
requiri consensum expressum, quia in formalibus tacitus
non sufficit, vt in c. statutum. §. in nullo quoque. de rescri.
libro 6. Et ad prædicta faciunt, quæ in notabili casu scri-
bit Socin. in consi. 116. 3. volu.

Tertius casus est, quando cardinalis verbo consensit, &
aliquis impetraret beneficium sui familiaris defuncti, non

DD iij

D facta aliqua mentione in supplicatione familiaritatis, vel consensu. Et licet iste casus sit dubius, secundum Egid. deci. 632. incip. supposita, &c. in fi. verbis. in qua decisione istum casum late disputat, & ponit rationes pro utraque parte, in quo Domini fuerunt varij, & vt vtar verbis deci. 16. de rell. spol. in not. quasi diuisi per medium. Nam quatuor fuerunt pro parte affirmatiua, & quatuor pro negatiua, quorum auditorum nomina Egid. ibi exprimit: nihilominus Egid. ibi tenet regulam non esse satisfactam. Quod probat quinque rationibus, quas non curo referre, cum ibi videri possint. Et ista opi. mihi placet, cum qua transeunt Moder. Sabina. in d. tract. reseruat. in 17. effectu. versi. secundum est. Pro qua opin. a fortiori militant omnes rationes superius posite.

E in primo casu, & text. in d. l. aliud est vendere. cum remissionibus ibi positis, quae non repetam breuitatis causa. Et pro ista quaest. faciunt ea quae dicam inferius quaest. 19.

QVAESTIO DVODECIMA.

QVAERO, quid si vnus cardinalis impetrat beneficium familiaris alterius cardinalis, nunquid teneatur sequi contenta in ista regula?

SOLVTIO. Ista quaestio incidit in illud dubium, an generali dispositione comprehendatur cardinale? Quod sapientius in pluribus regulis huius commentarij tractatum. Hic ero breuis, solum considerando aliqua motiua, quae in dictis locis non posui.

Dico igitur, quod in ista quaest. sunt consideranda duo capita. Primum est illud, de quo diximus. Secundum est, si cardinalis priuilegiatus contra pariter priuilegiatum debeat vti priuilegio istius regulae?

Circa primum, vltra ea, quae dicta fuerunt in alijs regulis, adde quod istam quaestionem disputat D. Gualterus de Villadiego, quondam auditor Rotae in suo tract. Cardinalium, quaest. 12. Et distinguit tres casus, ex quibus summa non refero, nisi vnum, faciens ad propositum istius quaest. videlicet quando constitutio est generalis & rationabilis, qualis est ista, licet sit poenalis, & tunc cardinales comprehenduntur, vt patet in ca. si quis suadente. 17. q. 4. Vbi hoc notat Archid. cum concord. alleg. ibi per eundem. eodem modo per eandem rationem dicimus, quod capitulum, de multa. de praebend. comprehendit cardinales.

secundum Abb. in capitulo, ecclesia. el secundo. de elect. & A
 alibi saepe, vt dixi late in repetitione mea d. cap. de multa.
 Et idem est dicendum in pluribus aliis similibus disposi-
 tionibus generalibus, quæ curiosus facile inuenire potest.
 Et istius dicti ratio in hoc concluditur, quia lex generalis
 omnes subditos comprehendit, excepto solo principe cap.
 omnis anima. de cens. cap. i. de constit. vbi hoc notat Fely.
 in 8. colum. & Moder. in l. cunctos. C. de sum. Trin.

Nec obstat, quod cardinales sunt in illustri dignitate:
 quia videmus idem in Augusta, quæ licet vna caro sit cum
 Imperatore, & illustretur radiis dignitatis ipsius: nihilomi-
 nus legibus imperialibus astringitur, vt dicit text. in l. prin-
 cept. ff. de legibus. Et senatores, & alij maiores plebis, qui
 concurrunt cum principe in condendis legibus. vt in c. lex. B
 i. distinct. & in l. humanum. C. de legibus. nihilominus legi-
 bus addringuntur. Quinimo ipse idem princeps ligatur ra-
 tione ipsius legis, vt tradit sanctus Thomas i. secundæ
 quart. 96. art. 5. Plura alia ponit do. Gundifaluuus, quæ, bre-
 uitate studens, non caro referre. Cōcludo ergo ex præmis-
 sis, quod in generali dispositione, etiã pœnali cardinales
 comprehenduntur. Et ita domini mei concluderunt die 8.
 Nouembris. M. D. XXXI. in vna Valentina Archidiacona-
 tus in Xarua, pro Constantino de Castillo coram me, in
 qua voluerunt, quod cardinalis de Vich, tanquam diocē-
 sanus, comprehenderetur in indulto conferendi beneficia
 vacatura in sua diocesi, concessio Card. Leo dien. archiepi-
 scopo Valentino, licet nulla esset facta mentio cardinalis. C

Sed omnia ista limitantur non habere locum, quando
 dispositio illa generalis non haberet locum in gratia facta
 motu proprio: quia tali casu, ex quo cardinales omnes ho-
 die impetrant motu proprio, & in dubio eius gratiæ ita im-
 petrantur per antiquas regulas, vt dixi in prin. huius reg.
 non procederent ea, quæ lupetius sunt dicta. Sed quo ad
 istam regulam bene militant, propter ea, quæ diximus su-
 perius in secunda quæstione pro cœmij istarum regularum.

Secundum caput istius quæstionis est, nunquid cardina-
 lis patronus familiaris mortui, vel alius impetrans possit
 opponere cōtra cardinalē impetrantē, qui est pariter pri-
 uilegiatus, de ista regula: Certè prima facie videretur dicen-
 dū q̄ non, quia priuilegiatus non vtitur priuilegio cōtra

Dpariter priuilegiatum, vt est text. quem ibi not. Abb. in ca- cum causam. de præben. Et ideo dicit Bald. in l. 1. C. de pri- uileg. fisc. per illum text. quod priuilegia quæ scholaribus tribuuntur, per athen. habita. C. ne fil. pro pat. non habet locum, quando scholaris agit contra alium scholarum. Pa- ri modo nec fiscus vitur priuilegio suo cōtra alium fiscalē, vt dicit idem Bald. in cap. 1. colum. 2. de proba. alleg. tex. d. l. sed si milites. ibi, paritas enim honoris, & c. ff. de exco- tuto. Per quem text. voluit idem Bald. in cap. causam. de iudic. quod dispositio l. non eo minus. C. de proci. procedit, quando minor agit contra minorem. Facit quo scribit Oldr. consil. 119. Titius. in fina. & Ioan. And. in regu- la, in iudiciis. Et eodem modo si duo habent priuilegium immunitatis ab eorum creditoribus, vt per aliquod tempus non possint conueniri, non habebit locum inter se ipsos.

Evt dicit Pet. de Ancha. in consil. 36. in 2. col. Et plura ex- tradit Mod. in c. 1. & in c. in presentia. de prob. quæ omnia applicata ad casum nostrū, videretur idem concludenda.

Tamen considerandum est diligenter, quia in casu no- stro prædicta motiua applicari non possunt, non solum in lo- lo respectu, quia cardinalis impetrans nullum habet priuilegium istius regulæ: quod solum competit cardinalibus dominis familiarium defunctorū, de cuius familiaribus tui beneficio agit. Ille igitur cardinalis vtetur priuilegio istius regulæ, non cardinalis impetrans. Et sic illud moti- uum, quod priuilegiatus non vitur priuilegio contra priuilegiatum, non procedit, quando alter tantum priuilegiatus in casu, de quo quæritur, vt est hic. Ita in l. 1. de iur. iur. sic limitat illud dictum Abb. in c. auditis. in pen. not. per illū tex. de in integ. rest. & in cap. ad aures. de præben. Bar. & Moder. in athen. quas actiones. C. de sacrosanctis eccle. Et hoc militat, vt dixi in casu nostro: quia solum cardinalis, cuius familiaris defunctus est, priuilegiatus vtetur per istam regulam, non autem cardinalis impetrans, cui non competit hoc priuilegiū regulæ, nisi propter no- rum suorum familiarium, & post impetrationem bene- ciorum eorundem.

Concludendum est igitur, regulam istam habere locum in isto casu, vt videlicet cardinalis impetrans teneatur facere mentionem nominis, & tituli illius cardinalis, de cuius familiaribus agit.

militaris mortui beneficio agitur. Alio tamen respectu cardinalis impetrans tenetur seruare istam regulam, quia in ea tria requiruntur. Primum, quod exprimat impetrans in impetratione sua familiaritatem. Secundum, nomen & titulum cardinalis. Tertium, debet habere consensum. Et licet duo vltima concernant prerogatiuam cardinalis propter defunctum familiarem: primum tamen requisitum respicit pontificem, cui beneficia familiarium cardinalium sunt reseruata per regulas, vt patet in regula tertia, supra eodem. Et ideo requiritur mentio familiaritatis, aliàs gratia esset subreptitia, vt dicit Rota in decis. 15. de præben. in antiquis. Et in terminis hoc cōsiderat Egidius in deci. 632. & reassumunt Modern. in tracta. beneficiorum in 3. parte quest. ii. in 3. sol. & de hoc dicitur in alia questione.

QVAESTIO DECIMATERTIA.

QVAER O, ibi familiaris, &c. Quos intelligemus familiares, quo ad effectum istius regulae?

SOLVTIO. Illos familiares appellabimus, qui actu deseruiunt, & continuam in domo commensalitatē habent, vt dicit text. in c. fin. de verb. sign. lib. 6. & ibi notat omnes. Nam illa dicitur vera familiaritas, secundum Do. ibi in pen. notab. quæ corpore & dentibus fit. Et tales appellat ibi text. domesticos. Et licet text. hic de domesticis non loquatur, illud tamen comprehenditur sub verbo familiaritatis: quia omnis familiaris est domesticus, vt late declarat Fely. in c. in literis. in princip. & per totum. de testib. Et quauis ista regula, vt dixi, non faciat mentionem de continua commensalitate, sicut facit text. in d. ca. C. fin. nihilominus verba simpliciter prolata, in materia stricta & exorbitati, sicut ista, debēt intelligi verè & propriè, iuxta text. in c. penul. de sentent. excōmunic. & in l. fi. C. de his, qui ven. ata. impet. & l. i. §. hoc interdictum. el vltimo. de fonte. Regula igitur ista de familiari continuo commensali intelligetur. Et ita Rota intellexit, & interpretata est verba cuiusdam facultatis concessa per Leonem x. Legato Auinionensi: in qua excipiebantur familiares papæ & cardinalium. Nam intellexit illam exceptionem de veris familiaribus commensalibus, non de illis qui per priuilegium habentur pro talibus. Et ita conclusum fuit coram me in vna Senescen. Prioratus de mense Februario.

DD v

DM. D. XXXVIII. Nec, vt dictum est, sola cōmēsalitas sufficit, nisi etiam actus seruitutis concurrat. Itaque copulatiue videntur ista requiri à iure, vt habetur in dicto c. fin. & notat in specie Abb. de istis familiaribus cardinalium loquens, in c. cū dilectus. in fin. de cleri. non resid. cum concord. de quib. per Fely. in ca. nostra. in 21. cor. de reser. quā inter cetera allegat, licet corruptē, Pet. de Ancha. in consilio 233. in primo inquirendū. Sed licet ibi Petr. de Ancha. loquatur in capellanis papæ, de quibus etiam loquitur Card. idem tenens in consil. 126. colum. fin. vers. 4. confirmantur. & Fely. in cap. si quando. in 2. colum. de offit. dele. & Andr. Sicul. in consil. 57. in 2. colum. in primo volumine. Nihilominus hoc expressius, & in terminis familiaribus cardinalium tenet Petr. de Ancha. in consil. 398. De quo Fely. non meminit ibi, sed in c. insinuante. col. 2. de elec. deleg. cum aliis cōcord. vt scribit idem Fely. in c. petra. col. h. de maior. & obed.

Prædicta tamen declarantur, nisi de stylo sola familiaritas sine obsequio sufficeret: sicut dicitur in collectore subcollectore, in decis. 14. de præbend. in antiq. vel in præbendariis, qui sine exercitio priuilegiis gaudent, vt dicit Glossator per illum textum infra in regula prærogatiua expectantium. Pro quibus faciunt ea, quæ dicit Fely. in clerici. in 2. colum. de iudic. quia talis stylus attenditur vt tradit idem Fely. in c. nostra. & sequuntur Modestus tract. beneficiorum. parte. 3. quæst. 11. Et in hoc attenditur etiam consuetudo: Domin. l. 3. §. si fundus. ff. de lege com. miss. Specu. titu. de loca. §. postquam. versic. ponam. de præsupposito stylo moderno in casu, de quo hic agitur, qui de vtraq; qualitate debet intelligi, ista quæ dicta sunt procedunt à principio, quando familiaritas contrahitur in qua requiruntur illa, quæ dicta fuerunt, videlicet cōmēsalitas & obsequium. Tamen postquam familiaritas deducta fuit in esse, licet postea cesset morte vel absentia vel alia iusta causa: nihilominus regula procedit, vt in dicitur expressè, vt in d. cap. fin. & tenet Bernard. de obsequio. decisio. 20. de præbend. in antiquioribus. Et hoc idem statutum legimus in regula tertia, supra eod. Quod factum est propter extrauag. Pauli 11. positam inter cōmunes, in nouis impressionibus. in tit. de præb. quæ in

ad Romani Pontificis, quæ hoc determinat ad perpetuam A
rei memoriam. Et videtur istam regulam, quæ simpliciter
de familiaribus loquitur, declarare & extendere ad con-
tinuos commensales. Et ita declarari debent, quæ dicit
Fely. in c. de regularibus. in fi. de simo. & in Rub. de magist.
in 2. & in fin. col. Et Calde. in consil. 8. in titu. de offic. leg.
qui latius loquitur, & de quo Fely. non meminit.

Stat igitur conclusio, q̄ ista regula debeat intelligi de
familiaribus actu seruientibus, & continuis commensali-
bus. quam commensalitatē voluerunt Mod. Pontifices
durare debuisse saltē per quatuor mēses, ad euitādas frau-
des procurantiū se recipi ad effectū priuilegiōrū, vt Leo
& Hadrianus v. i. & S. D. Paulus r. r. in suis regu. statuerūt.

Est tamen aduertendum vterius, quod si Cardinalis B
pateretur, quod aliquis familiaris continuus cōmensalis
non actu seruiret: nihilominus regula ista haberet locum,
& diceretur verus familiaris, & gauderet prerogatiuis, de
quibus Fely. in c. clerici. in 2. col. de iudic. Non tamen hoc
econtrā procederet. Nam licet seruiret, si tamen non co-
mederet expensis Cardinalis, nō comprehenderetur sub
ista regula per dictam extrauag. Pauli, quæ requirit com-
mensalitatē, & ea quæ superius dicta fuerūt. Et ista pro-
cedunt in familiaribus perseverantibus. Si verō recede-
rent, & postea pœnitentia ducti, redirent, non dicuntur
amplius familiares, nec numerantur inter permisos, nec
inter prohibitos secundum Ioan. And. in c. sicut. de verb.
signif. in nouella. sequitur Bald. in l. i. col. 2. C. de episcop. G
& clerici. Hoc tamen ego intelligerem, quando Cardinalis
cum iterum non recipit inter familiares: quia ex quo fa-
miliaritas est quædam societas, vt dicit Petr. de Ancha. in
dicto consil. quæ sola voluntate dissoluta fuit: ideo vt illa
denovo restitueretur, requiritur noua voluntas, per ea quæ
Bald. dicit in l. mandatum. C. manda. & Barba. in consil. 31.
col. penult. lib. 1. Et ita intelliguntur ea, quæ dicit Domi. in
c. de pro quo videtur esse tex. in l. si pœnituit. ff. de diuor.
Et hoc procedit in claris. In dubio tamen ille qui seruit &
habitat in domo, præsumetur viuere expensis Cardinalis,
nisi contrarium probaret, quia non præsumitur quod de
voto vixerit, vt in l. si. C. de ali. pub. præst. & quod ibi no-
tur Bar. in l. cum seruus. ff. de verb. obli. Neque minus ser-

commensalem fuisse asserit. Nam Domini voluerunt, illud A
sufficere ad excludendum prouisionem Legati Auinionē.
qui licet poterat de reseruatis, non tamen de beneficiis
familiarium Papæ providere. Et ista de plano procedunt,
quando agitur de familiaritate ad effectum præcedentiæ,
& prærogatiuæ clausula alterius. Vbi verò solum de fami-
liaritate ageretur, ad effectum expediendi gratias dunta-
taxat, tunc nõ ita exacta probatio requiritur, sed fides Car-
dinalis sufficeret, vt in vna Hispalen. tenuit Rota. Quod
procedit quando non opponitur.

Est tamen vltcrius considerandũ, q̄ licet quo ad veram
familiaritatem requiratur commensalitas: non tamen re-
quiritur q̄ illa capiatur in domo Cardin. Nam potest capi
cerri quid pro victu quotidiano, & illud præparari extra B
domũ Cardinalis, vt se habet stylus hodiernus. Nam plu-
res Cardinales hodierni dant portiones familiaribus suis
in pecunia numerata, ex qua emi faciunt necessaria, quæ
præparari faciunt extra domum Cardinalis in domiciliis
eoriũ. Alij autem seruitores Cardinaliũ sunt, qui recipiunt
patrẽ suam ex domib. Cardinaliũ, non in pecunia, sed in
pane, vino, & carnibus, & ea comedunt etiam extra domũ
Cardinalis, seruiũt tamen illi in necessariis, licet comedat
& dormiat extra domũ, & nihilominus reputatur, habentur,
& sunt veri familiares, cõtinui cõmensales. Nã quan-
do familiaris habitat in aliquo loco de volũtate domini,
dicitur dominus ibidem familiariter habitare: quia vnus
põrẽt in duob. locis esse familiaris. c. cum quis. §. cum ab C
eo. de sepul. l. 6. facit quod not. Io. And. in c. super. eo. tit.
facti laicumptio. & l. Lab eo. ff. ad municip. & bonus tex. &
ibi not. Bart. in l. prædia maritima. ff. de fun. instruc. & cle.
ne Romani. §. sanè. de elect. obseruanda enim est in hoc
cõuetudo patris fa. & domini, & attendenda est voluntas
eius, vbi voluerit familiarem suam habitare. l. vrbana. ff. de
vrb. sig. Habitatio igitur & cõmensalitas capta extra do-
mũ, nõ faciunt familiares obsequiis insistentes desinere
efficiales. Est bene verũ, q̄ si tales habitates, & come den-
tes extra domũ, licet ex portione data in domo Cardina-
li, nõ seruirent Cardinali, non diceretur familiares, con-
tanti cõmensales ad effectum istius reseruatiõis, quæ est
quõsõla, vt dicit gl. in regu. 3. suprà eo. dum alleg. Bald. in c.

D sciendum. de feu. cog. vt ibi per eum. Et pro isto facit quod dicit Abb. post Io. And. in c. cum dilectus. in fi. de cler. no. resid. vbi volunt q̄ familiares Cardinalium, licet habeant literas familiaritatis: habitantes etiam extra domum, tamen non seruiunt, non gaudent priuilegijs familiarum, quia non sunt verè familiares. Tamen totum hoc dependet, vt dixi, à voluntate Cardinalis, quia si Cardinalis habet talē pro familiari, & recipit vt talem, & dat ei portionē victus ex domo sua, licet non seruiat ei, nō desinit esse talis, quia sufficit q̄ per familiaritatem non seruiat, quoniam seruiat. Nam postquam Cardinalis ita patitur, illa portio habetur loco seruitij sibi impensi, quia voluntas Cardinalis tali casu cōsideratur, vt dicit tex. in l. ex facto. ff. de iur. ff. de hær. insti. quē ad hoc in terminis q̄ allegat doctor Modernus referendarius, & quondam discipulus meus D. Franc. Niconitius, in 1. parte alleg. suarum, in impressa, alleg. 20. in fi. Talis enim voluntas domini facto reputatur. l. fi. ff. de vsu & habi. not. Aret. & l. Titio. col. 2. de verb. obl. sicut dicit Ant. de But. de test. in pro. Decre. Quòd licet valetur, gaudet tamen priuilegijs scholarium: quia scholaris est. Nam, vt inquit dicitur in pro. 6. in vlt. col. eo ipso, q̄ scholaris est matricatus, & intrat, & desert habitū scholasticum, licet nihil aliud recipiat aliquē in familiarem, & describi facit in titulo, & comedit, licet non seruiat, ex quo tamen habetur cardinalis, nec propterea eū de domo expellit familiaris, continuus cōmensalis: quia durat illa voluntas conceptionis, per quā videtur contracta quæ dā societatis non dissoluitur, nisi per contrarium dissensum, sicut Pet. de Anch. cōsi. 399. incip. prætmitto. Secus vero si Cardinalis non recepit talem, vt familiarē, sed vt beneuolentem amicū, iubēs illi dari portionē panis & vini ex domo, prout sunt aliqui honesti viri curiales domos habentes proprias, qui sub prætectu alicuius fauoris consueuerunt associant, & comitantur Cardinalem, & dictā portionē non animo seruiendi Cardinali, sicut faciunt familiares, hanc portionē multi in curia diuites & miseri capiunt

tales non sunt veri familiares, sed ficti: & ideo non debent A
 comprehendi sub ista regula. Et ita procedunt dicta per
 Pau. de Cast. in consil. 340. in fi. li. 1. & Nicolai Milis in ver-
 bo, familiaris. Ex habitu igitur & qualitate persone, rece-
 ptione, & intentione seruendi dicitur quis familiaris, vel
 non. Nec obstat, qd prædicti capiunt portionem ex domo
 Cardinalis, & illum associant, quia per hoc non dicuntur
 familiares, continui commensales, quia talis voluntas ex
 vnaq; parte non adest, quæ requiritur, vt dixi, ad cōtrahē-
 dum huiusmodi familiaritatē. Quinimo multi ex dictis of-
 ficialibus diuitibus tales portiones in signū auaritię, potius
 quam amoris capientes, dedignarentur, & ad honoris di-
 minutionem referret, nominari, & pro familiarib. Cardi-
 nalium teneri, seu reputari: sunt enim plerunq; dicti offi- B
 ciales miseri ipsis Cardinalibus ditiores. Et propterea ta-
 les portiones appellari possunt, portiones honoris, sicut
 appellatur panis, quē Cardinales quotidie à Papa ex Pa-
 lato apostolico capiūt. Nam licet Cardinales illū capiāt,
 ac etiā quotidie assistant, & obsequantur Papæ, nihilomi-
 nus familiares Papæ non sunt, nec reputantur. Vt post plu-
 res informationes & propositiones cōcluserit Rota octaua
 m. d. xxxi. in causa Valentina Archidiacon. de Xatiua pen-
 dente corā me pro Constantino del Castillo cōtra nepo-
 tem cardinalis de Vich, & ita ego pronūtiaui: quę senten-
 tia fuit postea per duas alias confirmata. Nam tenuerunt
 in dicta causa domini Cardinales non esse familiares, nec
 cōtinuos commensales Papæ, quia ab eo recepti non sunt, C
 neq; ipsi se, vt tales habent, neq; ab aliis ex communi vsu
 loquendi reputantur, non habitant de per se, vt domini,
 & à Papa potius collaterales, & fratres, non autem serui-
 tores appellantur. Et istam opinionem tenuit Glossator
 regularū, quem in multis locis sape approbat Rota in re-
 gula tertia, circa finem. Nec obstant consilia Old. in consil.
 44. incipien. ius commune. Nec Roma. in consil. 498. in-
 cepit. in casu quo quaritur. Quia illa procedunt in his
 que pertinent ad eorum fauorem, non ad eorū damnum,
 in commodum & odium, videlicet vt beneficia eorum sint
 reuerata, iuxta ea, quæ in simili dicit Bart. in l. item qui in
 potestate. in fi. ff. de his, qui sunt sui vel ali. iur. cū concor.
 ubi facit Moder. scribunt. Et licet ille titulus honoris suf-

Dficere deberet ad effectum reservationis inducendū, cum ea quæ dicit Rota decis. 11. titu. de præben. in not. alias n. 207. & ea quæ dicit Glossator suprâ in regula 6. Nihilominus hoc nõ facit ad propositū: quia quantum verum sit, quod Cardinalium beneficia sint reservata, quia attetâ suprema summi Pont. dignitate Cardinales possint appellari lectores honoris, per prædicta, non tamen sunt familiares, continui cõmensales. Nec obst. quod Cardinales capiant panem ex Palatio: quia ille panis, qui eis datur, non recipitur, nisi causa honoris, non familiaritatis: quia ad cõmensalitatē aliud requiritur, quàm solus panis. Ideo legitur quod appell. panis & vini, non veniant fercula, quæ etiam requiruntur ad cõmensalitatē. c. vbi periculū. §. an cõ-

Eclau. de elect. li. 6. quia nõ ex solo pane vivit homo. Et tales panes vocantur hodie panes honoris, & possunt esse panes civiles, vt in §. simili quippe. in auth. de nõ abbat. quia illi panes aliter intelliguntur in l. fi. §. præterea. C. de iure dot. & in l. bene à Zenone. §. qui omnia. C. de quibus præscript. vt latè dixi in l. fi. in quibusdam not. meis. alia causa panis honoris dicitur, non vt illi panes Martini qui etiam honoris appellantur, cum solùm honoris causa in cõuiujs apponi soleāt. Quos optimè depinxit Horatius in quadam enarra. cernæ, de qua habetur in quadripartita sua inter illas Ang. Politia. nu. 43. lib. 12. & in alta enarra. lib. 28. Nã illi panes ab istis, vsu quotidiano, & subtiliter distinguuntur. Isti igitur panes, qui dantur hodie Cardinalibus, ideò dicuntur honoris, quia cum candore carum præsent, ac etiã substantia & qualitate farinae differant ab illis panibus, qui dantur familiaribus cõmensalibus, ideo honoris appellantur. Et ob eã causam panis iste panis procerum appellabatur, vt dicit Plin. lib. 19. c. 4. quia enim filigineus, quia candore alios excedebat, primario dicebatur, præcipuè ex tritico Cãpano confectus, vt dicit Varrone. Nã sicut inter vina falernū, ita inter panes istius generis habebatur, qui solis Imperatoribus & illustribus porrigebatur: quantum inter Imperatores solus Augustus pane primario, siue filigineo abstinuit, & secundario pane seu vulgari, qui hodie dicitur panis familiaris, vt dicit Traquillus in Octauio meminuit, qui quidē panis vulgari vt quidã Phisici voluerūt, magis ad robur & sanitatē

corpore confert, qui humores phlegmaticos desiccare & A
 consumere videtur. Ille igitur panis siliginis datur à pa-
 pa cardinalibus causa honoris & amoris, referens siue re-
 presentans panem illū cœlestem, quem in primitiis eccle-
 sia Apostoli in domibus suis comedebant. Propter quem
 allequendum quotidie dicimus, Panem nostrū quōtidia-
 num da nobis hodie. In signū igitur charitatis & amoris
 porrigitur & capitur, vt sic quotidie capientes, dantis me-
 moriam habeant, iuxta tex. in c. liquido. & in c. hoc sacra-
 mentum. de consecr. dist. 2. quem panem sicut Apostoli à
 CARISTO, ita cardinales ab eius vicario capiūt: sed hoc
 interest, quia illi panem terrestrē, pariter & cœlestem ca-
 piunt, hi verò terrestrē tantū. Non omnes igitur qui
 capiunt panem de palatio, dicuntur familiares, continui B
 commensales. Vnde exceptio familiaritatis facta in priui-
 legiis vel regulis, de talibus nō intelligeretur. Et licet pre-
 scripta de iure vera sint, nihilominus vidi in Rota aliquādo
 hanc curialium cū cardinalibus amicitiam propter susce-
 ptam portionem post obitum dictorum curialium optima
 beneficia possidentium ad familiaritatem detorqueri, ad
 effectum consequendi sub isto pretextu beneficia vacan-
 tia tanquā per obitum familiarium: & ita vidi in vna causa
 Cordubens. seruari, vbi fuerat probata per quendam cardi-
 nalem familiaritas, & continua commensalitas cuiusdam,
 quivere nunquā fuerat familiaris, sed accedebat ad
 cardinalem causa docendi eum in literis Græcis, Hebraicis,
 & Latinis: ob quā causam cardinalis portionem panis & C
 vini non tanquā familiari, sed magistro ministrari iube-
 bat, vt erat notum. Et ideo aduertendum: quia sub hac spe-
 cie, sub bono & æquo plerunq; erratur, iuxta l. si seruum.
 §. sequitur. ff. de ver. obli. & incidimus in dictum Bal. in c.
 qua verūsimile. de præsump. Circa alios verò officiales ca-
 pientes panem ex palatio sæpe fuit dubitatum, nunquid
 per hoc censerentur familiares papæ, continui commen-
 sales ad effectum reservationis beneficiorum: & illa diffi-
 cultas nō fuit vnquam decisa propter varias rationes pro-
 utaq; parte militantes: quas, vt tolleret S. D. N. Paulus
 papa 11. per quendam regulam, siue extrauag. suam ad
 perpetuam rei memoriam nouissimè constituit. & decla-
 rauit, Omnes officiales capientes panem in palatio, vel
 EE

D custodiam facientes, dici & censerī veros familiares, continuos commensales, & non per priuilegium, ad eōrum beneficia censeantur excepta ab omnibus regulis & indultis, & tantum papæ reseruata. Et quāuis de dicta extrauag. Cardinales saepe cōquesti fuerint papæ, supplicantes vt eā reuocare dignaretur, tanquā illis multum praiudiciale, ratione suorum seruitorum officialium, tamen papa nunquam fecit, imō secundum istam extrauag. reuocatum fuit in Rota per duas sententias in vna causa Ferrarien. Primō, coram D. Paulo Capifucco, secundo coram me de anno M. D. XXXVII. Est bene verum de mens. Octobri, M. D. XXXIX. dubitatum fuit in vna Sagomara parochialis de Chane coram R. D. Io. Paulo Prolemo.

E vtrum dicta extrauagans traheretur ad præterita, attendens q̄ in ea sunt aliqua verba, quæ innuunt papam velle declarare dubia antiqua: & Rota cōformiter tenuit q̄ non, propter maximum praiudicium, & scandalum inde resultans, tum etiam, quia verba & mens cōstitutionis potius inclinare videntur ad futura, & in dubio talis interpretatio capi debet, quæ est conformis iuri communi, vt in c. & c. si. de conti. Apparet igitur ex prædictis, q̄ ista omnia de constituendo aliquem familiarem, vel non, principiter consistunt, vt dixi, in voluntate & consuetudine recipientis & tolerantis, & papæ constituentis, ad eum cardinalis reciperet vnum in familiarem, vt ille seculo tolerante cardinali, licet non mandate, seruiret magister domus, nihilominus esset familiaris continuus commensalis cardinalis, vt est text. in l. si verō diuiso. ff. de iur. deiec. vel effu. & in l. i. §. magistrum. de exere.

QVÆSTIO DECIMA QVARTA.

QVAERO, an dispositio istius regulæ, quæ loquitur de familiaribus cardinalium, habeat locum in familiaribus familiarium eorundem?

SOLVITIO. Videtur dicendum q̄ non, ex eo, quod mulus filij mei, non dicitur famulus meus, vt dicit glossa ver. præterita. in l. 2. C. qui gta. lib. 10. Sic etiam homo minister mei, nō est homo meus, vt dicit Spec. in tit. de her. §. i. col. 15. vers. 14. queritur. & gl. in cle. 1. in ver. existeret iureiur. Nec socius socij mei dicitur socius meus. l. nam socij. ff. pro soc. Et idē dicimus, q̄ colonus coloni mei, non

vasallus vasalli mei, dicuntur mei coloni vel vasalli, vt tradit A
 Bal. in l. i. col. 2. versu. quæro testator. C. com. deleg. & in c.
 1. §. si si contr. sue. de inuest. & est gl. magna in l. de accef-
 sionibus. ff. de diuer. & temp. præscri. facit tex. cum gl. in c.
 legitur. 81. dist. Eodem modo libertus liberti mei non est
 meus libertus. l. Modestinus. ff. de verb. sig. l. si quis à libe-
 ris. §. sicut liberti. ff. de libe. agno. & in l. alimenta. §. 1. ff. de
 alim. & cib. leg. cum concord. vt scribit Alex. in consil. 99.
 habito super narratis. in 2. col. versu. & si aliter. in 2. volu.
 Similiter neque exemptus exempti, à me dicitur exem-
 ptus meus. c. 1. de præben. lib. 6. Neque donatarius dona-
 tarius mei, dicitur donatarius meus, vt in c. abbate. §. alle-
 gabatur. de re iudic. lib. 6. Neque adhaerentes adhaerentis
 mei, dicuntur mei adhaerentes. Hinc est, qd pax facta cum B
 inimico, non extenditur ad eius adhaerentes, nisi expressè
 dicatur, vt in cap. ad apostolicæ. & ibi doct. post Innoc. de
 re iud. lib. 6. & Bal. in l. i. C. de episc. & cleri. Pariter etiam
 nec fautor fautoris mei, dicitur fautor meus, vt colligitur
 ex c. in ver. principalis. de offic. deleg. Sicut etiam subdi-
 tus episcopi, non dicitur subditus archiepiscopi: quanuis
 episcopus sit archiepiscopi subditus, vt in ca. pastoralis. in
 prin. de offic. ordi. Ex quibus infertur etiam, qd familiares
 familiarium cardinalis, non dicuntur eius familiares. Et
 hanc opinionem tenet Guido Papa consil. 30. nu. 5.

Pro parte contraria, videlicet, qd tales famuli familia-
 rium, dicantur etiam familiares ipsius cardinalis vel pa-
 pæ, est in terminis doctrina Saly. in l. 2. in fi. C. de episc. & C
 cler. Vbi expressè tenet tales esse familiares papæ vel car-
 dinalis. Rationem ponit, quia seruiendo familiari papæ
 vel cardinalis, dicuntur illis seruire: argu. text. in d. l. 2. & l.
 debet. §. si seruus. ff. nau. cau. stab. Et ita seruus vicarij, ap-
 pellatur seruus ordinarij, & seruus domini. l. dominus. §. 1.
 ff. de pecul. leg. Et pro hac parte dicit esse tex. concluden-
 tem in l. quartum. §. sed an instrumenti. ff. de fun. instru.

Illam etiam opinionem tenet Glossator hic. & Moder.
 Salmen. in tract. reseruat. in 30. Et secundum eam consu-
 lit Ludouicus de Interamne, quondam doctissimus ad-
 vocatus, & Rotæ auditor in consil. incip. An reuerendus
 pater. in tertio dubio. vbi subdit, qd sufficit papæ vel cardi-
 nali, quod sciat familiarem suum habere famulum. Ma-

Dximè quando est persona, quæ honestè nō potest, nec so-
let sine famulo seruire, vt sunt secretarij, magistri domus,
& similes personæ. Tali enim casu illa scientia cardinali
etiam tacita, sufficit, & per eam videtur contrahi quædam
societas cum famulis talium familiarium, quæ familiaritatis
æquiparatur: alleg. tex. in l. si verò diuiso. ff. de iis qui de
& effu. & in l. i. §. magistrum. ff. de exerc. Allegat etiam ra-
tionem: quia quando nobiles in domo cardinalis habent
famulum, per hoc dicuntur magis seruire cardinali, & re-
leuantur in pluribus per seruitium famulorum, & illud do-
namentum facit dominos magis expeditos & vacuos, quo
seruitium cardinalium. Igitur seruiendo eis, videtur talis
famuli cardinali seruire. Adde ad hoc bene facere con-
suetudinem.

E Old. consi. ii. Vbi per plures rationes, quæ conferuntur
dictis, concludit legatum factum pauperibus comprehen-
dere seruitores eorum, per quos releuantur. Et ita Old.
sequuntur Ias. & Mod. Taurinen. in l. cui iurisd. dicitur
col. ff. de iurisd. om. iudi. Facit etiam quod dicit Abb.
quanto. in 3. not. de censib. vbi etiam de Old. meminit.
Deci. in l. lecta. in 5. col. ff. si cer. pet. & in l. seriniariorum
col. C. de test. mil. Accedunt quæ Alex. dicit in l. si frater
si de vectigalibus. in 4. col. nu. 8. ff. de dam. infe. & Mod.
repetunt in auth. habita. C. ne fil. pro pa. Vnde eadem ra-
ne qua dicimus quod subdelegatus delegantis, dicitur
legatus primi delegantis. c. super quæstionum. in fi. de
deleg. & vasallus vasalli, vt in cap. ad apostolicæ. §. pro
hoc. de re iud. lib. 6. Eodem modo & familiaris famulus
mei, dicitur meus familiaris. Habes igitur ex prædictis
quæstionem pro vtraque parte dubitabilem.

Quid dicendum? Pro clara istius materiæ resolutio
est considerandum, quod familiaritas in iure diuersimodè
dicitur, vt notat Io. And. & Gemin. in c. licet. de priuileg.
& in c. si. de ver. sig. & declarat Bal. in l. i. C. de epil. & c.
Vbi dicit, quod quædam familiaritas est potestatiua, quæ
dã est socialis: potestatiua est multiplex, vt ibi per eundem
per eundem in l. qui testamento. §. quicumque. ff. de test.
Quantum ad familiaritatem potestatiuam familiaritatis
miliaris mei, potest dici meus familiaris. Et ita procedunt
allegata in secunda parte, & militant ea, quæ dicuntur
fator, Iacob. de Belui. & Nicol. de Neapo. & And. de

in c. §. illud. de prohib. feudi alien. per Federie. Et sic fa-
 miliares familiarum papæ dicentur eius familiares, famili-
 aritate potestatiua. Quia ex quo habitant in domo car-
 dinalium, habent potestatem super eos, cum possint eos
 de domo expellere. Quod fieri potest etiam, si famulus fa-
 miliaris mei nullas haberet impensas à me, sed solum ha-
 beret in domo mea. Et in ista potestatiua non requiritur,
 qd famulus sit receptus de voluntate mea, vel non. Sed hoc
 concernit dominum suum familiarem meum, qui ei mini-
 strat impensas. Sed quo ad istam familiaritatem, quæ di-
 citur socialis, quæ in plus se habet, & continet in se pote-
 statiuam, illa non contrahitur sine voluntate & accepta-
 tione domini. Et illa voluntas à communiter accidētibus
 non habet effectum, nisi quando talis familiaris admitti-
 tur in domo, & in Tinello. Itaq; sit commensalis: & de ta-
 li loquitur text. in d. c. fi. Et ita familiaritas dicitur vera fa-
 miliaritas, in qua concurrunt mens & dens: & sic volun-
 tas & impensa. Et talis familiaritas gaudet omnibus præ-
 rogatiuis iuris communis & regularum. Et in ea militant
 omnia motiua superius facta pro parte affirmatiua. Et ista
 familiaritas socialis, quæ cum commensalitate coniungit-
 ur, quo ad effectum priuilegiorum debet continuari per
 quatuor menses, secundum dispositionem istius regulæ,
 ita ab Alexandro, Leone, Hadriano, & Paulo ampliata.
 Alia verò familiaritas non habet tempus. Sic itaq; famuli
 familiarum meorum recepti de voluntate mea, & descri-
 pti in rotulo aliorum familiarum Tinelli, comprehen-
 dentur sub ista regula.

Sed aduertendum vterius, quia Glossator super illa re-
 gula Iulij i. de prærogatiuis expectantiū, in septima par-
 te illius regu. q. vlt. tenet in quæstione præsentis familiares
 familiarum, quo ad hoc vt gaudeant prærogatiuis regularū
 debere habere tria. Primū, quod cardinalis ministret im-
 pensas famulo, sicut domino suo. Secundum, qd dominus
 propter seruitiū illius famuli reddatur diligentior, ac ma-
 gis expeditus, & vacuus ad seruiendū cardinali. Tertium,
 qd ille famulus sit certus, & non incertus. Quibus concur-
 rentibus, talis famulus familiaris dicitur familiaris cardina-
 lis, alleg. rex. quem Ioan. 22. dicit pro casu istius quæst.
 alleg. de quo Salic. loco superius alleg. meminit, & di-
 alleg. de quo Salic. loco superius alleg. meminit, & di-

Dicit concludentem in d.l. quasitum. §. sed an instrumentum

Sed considerandum est, quia text. in d.l. quasitum non probat ista requisita. Nec me mouet, quod Ioan. 22. eum allegauerit. quia licet ille fuerit in iure nostro doctissimus & multum curiosus, vt latius in proce. regule dixi. Nihilominus nullibi constat, Ioan. ad hoc illum tex. allegasse: nec constaret, standu est ei, quando male dicit. Non enim maiorem sibi in iure allegando potestatem vendicauit, quae Innocentius 1111. qui cum posset ex eius dictis leges addere, voluit tamen a quo cunq; melius sentiente reprehendi, vt dicebat Hostien. se multoties ab eo audiuisset, quem refert Io. And. & Domi. in c. solet. de sent. ex com. lib. 2.

Concludo igitur, quod vltra quod tex. ille non probat assump-

Eptum Glossator dictum, etiam in se non est verum: quod iure cauetur, quod cardinalis famulos familiarium suorum cognoscere debeat. Quibus licet ipse cardinalis impensas ministraret, non tamen ab ipso eliguntur, sed a patre suo. Mandant enim cardinales suis magistris domus, cuiuslibet ex familiaribus suis praecipuis habere titulum Tinello, ac eos in rotulo describi permittant. Clarum enim, quod tales famuli per familiares electi cardinalium presententur, neq; ad voluntate eius capiuntur: sed a patre familiarium famulum pro suo arbitrio penitus ignoranti cardinali sibi eligit, & sufficit cardinali, quod det vnicuique impensas. Nec etiam inspicitur, an propter famulum commoda reddatur promptior, aut diligentior ad seruicium cardinali.

Finali. Quia vltra quod hoc a cardinalibus non indagatur, nec considerantur, qui mulctari iubent contumaces & uietes, nihil ad propositum commensalitatatis facit, an diligentior vel segnior reddatur, sed solum inspicitur, an cardinalis in domo sua famulis descriptis in rebus impensas ministraret. inde pendent leges & Prophetae.

Putarem tamen vnum aliud requiri, quo ad effectum praedictae familiaritatis socialis, videlicet, quod familiarium seruiant in domo cardinalis domino suo, & ad istum finem recipiantur. Quia tali casu intelligitur seruire cardinali: Secus vero vbi famulus seruiret domo suo non in domo cardinalis, sed extra domum, puta in cella eius, vel apotheca, vel alio loco remoto. Quia talis seruitus non comprehenderetur familiarium appellatione.

dedarat Guido papa in decisionibus Parlamenti, decis. A
 55. in 4. col. dum respōdet ad l. Modestinus. Et ante ipsum
 hoc dixit Bar. in l. de accessionibus. in princ. ff. de diuer. &
 temp. praescrip. & in l. Claudius. col. ff. qui pot. in pig. ha.
 Et ita procedit text. in d. i. nam socij. cum aliis argumentis
 partis negatiuae. Quae omnia in ratione consistunt, quia
 quando famuli seruiunt dominis suis in domo cardinalis,
 ex hoc domus cardinalis ex multitudine seruentium illu-
 strior ac honorabilior redditur: quia tanto magis honor
 cardinalis augetur, quāto pluribus praest. arg. c. ex parte.
 de consi. & dixi superius in alia quaestione. Non sic quan-
 do extra domum seruiunt in negotiis non concernentib.
 domum, nec personam cardinalis. & per hoc habemus
 vnam limitationem ad conclusionem superius factam. **B**
 eundō limitatur ista conclusio, vt habeat locum in famulo
 familiaris certo, nō autem in incerto. Exempli gratia, Car-
 dinalis dat expensas pro me, & duobus familiaribus meis,
 ego habeo quatuor in domo cardinalis, & nescimus qui
 sint illi duo qui viuunt expensis cardinalis. Tali casu ratio-
 ne incertitudinis, nemo diceretur familiaris, ar. l. duo sunt
 Titij. ff. de testam. tutela. Ita limitat Glossator in dicta re-
 gula Julij 1. & in regula 3. supra eodem. Et opinio eius
 videtur, iudicio meo, rationabilis. Vt igitur huiusmodi in-
 certitudo tollatur, faciat eos describi in rotulo.

Tertio, limitatur praedicta conclusio non procedere in
 famulis familiarium ad tēpus, & ad placitum: secus in per-
 petuis. Ita limitat Iason post plures alios, quos ibi allegat
 in l. cerniario s. in princ. C. de testam. milit. Tamen aduer- **C**
 tendum est, q̄ ista limitatio procedit in casa illius l. nec tra-
 hitur ad casum nostrum. Nam hic non queritur principali-
 ter, an omnia privilegia quae dātur personis dominorum,
 competant eorum famulis. Quia licet regulariter sit tenē-
 dū q̄ sic, per ea quae late superius sunt deducta, tamen mul-
 ti sunt casus, in quibus illa privilegia non communicantur
 famulis, vt ibi est casus de privilegio militis, propter ratio-
 nes quae ibi ponit Decius, & alij, qui nō militat in famulo.
 Sic etiā procedit dictū Archid. in c. clericū. el. l. ii. q. i. qui fa-
 cit differentiā inter familiares habētes salariū, & seruietes
 sine salario. Quia illa etiā differentiā nō valet in proposi-
 to, quia salarij perceptio nō facit quē famulū ad effectum

Distius regula. vt in l. Herennius. ff. de decur. sed commensalitas & seruitium. Et clarum est, quod ita nobis seruatiuamuli temporales, sicut perpetui: & ita mercenarij, sicut non mercenarij. Nam famulorum commensalium seruitium in domo cardinalium duæ sunt species. Quidam sunt mercenarij, & isti sunt viliores ceteris, prout sunt stabularij, coeci, & alij similes infima seruitia exercetes, inter quos possunt adnumerari famuli famulorum. Et prædicti mercenarij, licet sint ceteris viliores, sunt tamen in domo Cardinalis magis necessarij, & propter vtilitatem eorum, quia non tantum cum cardinali versantur, minus fauoris sperant: & ideo capiunt illud quod certius est, videlicet salarium. Et quia tales communiter sunt pauperes non habentes aliam viam vnde sibi necessaria comparent, nisi ex salario, quæ quædam paupertas forte plures ex istis ad hæc infima & sordidissima ministeria deduxit, cum alijs fuerint in bona domo nati, sicut de Dionysio Syracusano legimus, qui ex rege factus est pædagogus. Alij sunt famuli non mercenarij, vt sunt secretarij, camerarij, capellani, & his similes, de quibus intelligitur dictum Nicol. de Neap. in l. habitatio. ff. de vct. in p. mit. qui voluit meliores impensas tribui debere familiaribus Cardinalium, quam alijs: nam intelligitur de istis, qui, vt plerumque in mensa, aut saltem in Tinello secreto ex residuo mensæ Cardinalium comedunt. Et ex istis omnibus non potest fieri illa distinctio inter perpetuos & temporales, vt facit Iason in l. cta. l. scriuarios. Eset enim ridiculum putare homines, qui sibi tantum dedit, sicut serui. Sed omnes isti sunt temporales, licet illi qui in curia militant, & seruiunt in loco suo cardinalium vel alius prælatis sub spe melioris fortunæ: quæ cum potius obuenit, receptui canunt, vt sibiipsis viuât: interim tamen desinunt esse familiares, & frui omnibus privilegijs familiaritatis, etiã si non manerent, nisi per mensem in domo Cardinalis. Ista enim est curiæ Romanæ consuetudo, quæ familiaribus eorum cunctum arbitrium eorum & dominorum suorum, ac temporum & personarum occasionem mutantur, & alij eorum loco recipiuntur, & nihilominus dicuntur, & sunt veri familiares, cõmunes mensales. Et ita etiã reiecta illa distinctione Archidiaconi tenet And. Sicul. in c. 2. de foro compet. Cui quoque quodammodo na experiẽtia cõcurrit. Est tamẽ verum, quod hoc die positum

vt tollantur omnes difficultates, faciunt vnā regulam, A
quod quo ad hoc, vt quis familiaris & continuus com-
mentalis dicatur, & reputetur, requiritur ad minus, quod
in Tinello per quatuor menses comedat, aliās non gau-
det priuilegijs familiarium, vt Hadr. hic, & Paulus volue-
runt: quod qualiter procedat, alibi dicitur.

QVAESTIO DECIMA QVINTA.

QVAERO, an si cum familiaritate concurrat alia refer-
uatio, habeat locum ista regula? Exemplum ponam-
us, quod per obitum familiaris vacat prima di-
gnitas in Cathedrali vel collegiata, quae sunt reseruata su-
perius per regulam tertiam, an attendatur ista regula?

SOLVITIO. Concludendum est quod sic. Nam videmus,
quod si familiaris moritur in curia, beneficia ex tali vaca-
B
tione in curia sunt reseruata, alia reseruatio, quam fami-
liaritatis, vt patet in cap. 2. de prabend. lib. 6. Et tamen ha-
bet locū ista regula, vt hic voluit Glossator. Ergo à fortiori
quando est minor reseruatio, prout est illa inducta per
regulam 3. sup. eod. Quia inter reseruaciones apud sedem,
nulla est maior illa. d. cap. 2. vt dicit Rota decis. 4. de prab.
in antiq. Quia nō solum est inducta de iure communi, sed
etiam est confirmata per regulas. Et tamen voluerunt Do-
mini, secundum opinionem Glossatoris hic, quod ista re-
C
gula haberet locum in tali reseruatioe, propter illam ra-
tionem, quia ex quo cardinales resident in curia, & vt plu-
rimum familiares sui ibidem in eorum seruitio moriuntur,
si non caperetur huiusmodi interpretatio, regula deserui-
ret eis de vento, & raro haberet locū. Fuit igitur capta in-
terpretatio, vt impetrantes talia beneficia sic reseruata, te-
nerentur istam regulam seruare. Et ista ratio à fortiori ha-
bet locum, quando beneficium seruatum minori reseruatioe,
vt est illa reseruatio dictae regulae 3. Igitur à fortiori
idem in ea est concludendum. Et ita secundum istam opi-
nionem concluderunt Domini in vna Palentina Abbat. de
Trasillos, die 18. Februarij m. d. x. x. corā R. D. Petro Vor-
tes pro patriarcha de Hierusalē, contra Anto. de Astudilo.
Et pro ita decisione facit, quia papa faciendo postea istā
regulam posteriorem in fauorem cardinalium, videtur il-
lam regulam tertiam anteriorem modificare. argu. l. non
est nouum. & l. nam & posteriores. ff. de leg. videlicet, vt

Dispositio talium beneficiorum per obitum famil. cardinalium vacantium pertineat ad papam, tamen cum concessit cardinalis. Et ita per secundam constitutionem eiusdem conditoris, receditur à prima, quo ad effectum istius privilegii, ut notat Bar. in constitutionibus particularibus, loquens in extrauag. ad reprimendam. in verlic. non obstantem. circa benem. Quod pro notabili sequitur Curt. in repet. c. si. in 9. col. de consuet. & dixi latius in repe. mea. c. 1. de consuet. lib. 6. qui tex. ita declaratur. Et talis interpretatio capienda est in prauidicium concedentis, ut dicitur in ca. quia circa de priui. c. cor. ut scribit Ias. in l. beneficiu. ff. de consuet. c. 1.

Sed aduertendum est, quod contra istam opinionem quorundam antiqui doctores consuluerunt, dum iste casus accideret coram Grassis in causa Redonen. Capella. Dicebant enim, quod regula ista solum loquitur in vna reservatione inducta ratione familiaritatis. Ergo non debet haberi locum in duplici, quia sub simplicibus non continetur nisi in materia restringibili, & exorbitanti à iure communi. Accurrit ista l. si ita scriptum. ff. de libe. & posthu. Quinimo hoc in materia fauorabili sub expressione duorum simplicium veniat mistum, ut in l. Titia textores. de leg. 1. & l. legum. §. si vnus. de leg. 3. Tamen quando vnum tantum simpliciter exprimitur, tunc nunquam comprehenditur mistum, ut de iure, neq; de benigna interpretatione. l. hoc legum. de leg. 3. & est text. etiam in ratione sui. in ca. cum illis. de verò. de praben. lib. 6. Ita in casu nostro est dicendum, quod

Regula ista habeat locum in beneficio reseruatò ratione familiaritatis tantum. Non enim est verisimile, quod papauoluerit in sui prauidicium concedere tale privilegium cardinalibus, videlicet, quando beneficium ex alia causa reseruatū fuisse, quod Hadria. & Paulus 1. 1. hic constituitur.

Sed istis non obstantibus teneo primam opinionem, quod videtur verior & æquior. Pro qua sunt præmittenda duo euidentiam istius regulæ. Primum, quod ista constitutio respectu cardinalium, cui conceditur hoc privilegium, est fauorabilis: sed respectu impetrantiū est exorbitans. Quatenus igitur cardinales concernit, lata interpretatio est adiuuanda, contra ipsum concedentem, iuxta tractatum Moder. in l. beneficiu. ff. de consuet. princip. & ca. quia in ca. de priuileg. & talis extensio est, ideo benigna est interpretatio.

pretatione prosequenda. Quia conseruat spem bene fer- A
 uentium. vt dicit hic Fely. in alia proposito de commen-
 da loquens. Sed quantum ad ipsos impetrantes, hæc con-
 stitutio, vt dixi, exorbitans iudicatur, & ideo contra eos
 stricto & proprio modo interpretari debet, ne videlicet in
 penam in ea contentam incidant.

Secundò, circa intellectum præsentis quæst. & istius re-
 gulæ est præmittendum, quòd reseruatio inducta per re-
 gulas potest considerari dupliciter, aut ratione personæ,
 aut respectu rei. Declaro, reseruatio quæ ex familiaritate
 resultat, ista est personalis, quia procedit intuitu personæ,
 hinc est etiam illa Protonotariorum, collectorum, & reli-
 quorum officialium. Alia est reseruatio, quæ cõcernit prin-
 cipaliter ipsam rem, licet secundariò personam, vt est illa B
 reseruatio primarum dignitatum in cathedralibus & col-
 legiatis, de qua in regula 3. supra eod. cum aliis similibus.
 Nam licet illæ dignitates adhæreant personis, in reserua-
 tione tamen consideratur principaliter locus & ipsa res, li-
 cet secundariò persona. Et inter istas duas reseruationes,
 personalis reseruatio est dignior, licet aliqua ex realibus
 reseruationibus sint fortiores, vt est illa, ca. 2. de præbend.
 lib. 6. & quædam alia. Et ista stant simul, quòd vna res di-
 catur fortior, altera etiam maioris comprehensionis, &
 quòd non sit dignior, vt patet in actionibus personalibus
 & realibus & in iudice ordinario & delegato. De quo per
 Iul. & Modern. in rubri. ff. de iurisd. omnium iudi. & in rub.
 ff. de offic. eius. tradit latè Decius in rubr. de offic. deleg. C
 In proposito igitur personalis reseruatio dicitur reali di-
 gnior, ratioe dignitatis personæ quæ attrahit ad se aliam,
 iuxta. l. iustissime. ff. de adil. edict.

Modò ad propositum q. dico sic, quando familiaris car-
 dinalis durate familiaritate sua obtinet dignitatè primam
 post pontificali in cathedrali, vel in collegiata, prout in illa
 Abbatiâ de Truillos, de qua superius est dictum, tunc cõcur-
 rit duæ reseruationes in persona vnius, videlicet, persona
 realis & realis. Tunc enim personalis tanquã principalis debet
 esse in cõsideratiõne, vt illa attrahat aliã tanquã accessoriã.
 Itaq; dispositio loquens de personali reseruatõne, si vna cù
 illa cõcurrit, realis sub illa dispositione cõprehēdetur, ma-
 gis, quia hæc interpretatio tēdit in fauorē Card. contra
 conce

D concedentem, quod admittitur, ut in decis. 97. in no. Hæc dicit Egid. in decis. 425. q. si Papa concedit indultum Cardinali, q. possit conferre beneficia reservata, poterit conferre ea quæ sunt duplici reservatione reservata secundum dominos, & sequitur Fel. in c. in nostra. in 6. corr. de refer. & Mod. in tracta. reserua. in 3. q. ex quibus dictis prædicti Doct. voluerunt regulam 6. Cancellariæ, quæ officia curforum & cubiculariorum reservat, habere locum quoad vnus & idem est cursor & cubicularius. Et ita procedunt ea quæ dixerunt Domini in illa causâ. Sed quando concurrerent in vna persona, duæ reservationes personales, vel duæ reales: tunc vtraq; est principalis de per se, & non veniunt sub dispositione loquente de vna reservatione.

E procedit secunda opi. Et tali casu præponderat potentior, quæ debet attendi in fauorem Pontificis cõferentis. Exemplum, si familiaris Cardinalis fieret familiaris Papæ, vel Protonotarius, collector, auditor, vel habet aliquod officium de contentis in regulis 4. & 6. quod datur principaliter propter personam. Tali casu reg. ista, quæ loquitur de vna reservatione personali, non comprehenderet aliam, ut tenuerunt sæpe Domini, & tenet expressè Fel. hic. in decis. 16. de præb. in antiquis. Et ita in vna Senescen. Ratus, coram me, de mensè Febru. M. D. XXXVII. dictum fuit per Dominos. Et de hoc meminit hic Glossator, prædicat, q. de anno 1485. fuit practicum cõtrarium in vno Protonotario & scriptore, qui fuerat familiaris vnus Cardinalis, & beneficia fuerunt reservata Cardinali ex cõsensu, iuxta dispositionem istius regulæ. Sed dictum fuisse causatum propter quandã constitutionem sine capitulum factum in conclau, tẽpore electionis domini Innocentii, qua cessante tenendum esset contrarium. Sed hodie hæc dubitationem, quo ad beneficiũ reservatũ, collatum familiari ante familiaritatẽ, & quo ad reservationẽ officiorum regulæ Hadriani & Pauli, sustulerunt, quæ voluerunt de talibus disponere posse. Sed quo ad capitulũ cõstitutum, nescio an illud istis temporib. sicut tempore Alex. renovatum fuerit. Sed satis constat illud summos Pontifices non obseruare. Nã licet illa capitula facta in conclau, per vnum Pontificem iurata fuerint: nihilominus sunt plura Doct. qui tenuerunt, ea summum Pontificem non ligare.

Anto. de But. in c. i. de const. qui exemplum ponit in Gregorio xii. qui iurauerat quedam capitula in conclauis, & postea contrarium fecit. Et idem de Paulo ii. refert And. Sicul. in c. in praesentia. in 24. col. de proba. Et in c. l. in 2. col. nu. 7. de iura. calu. Vbi dicit se consuluisse in fauorem eiusdem Papae Pauli, q̄ non teneretur talia capitula obseruare. Et illud consilium fuit tentum & obseruatum, & postea missum Regi Francie, vt idem ibi refert. Licet de illis capitulis non obseruatis per Paulum conqueratur, & doleat Cardi. Papi. epistola 177. incip. Quid est hoc Paule? & contra illu inuehitur, & exandescit idem Card. epistola 419. incip. Egid. Et quamuis super hoc possint plura dici, que tradunt Mod. in tract. iuramenti. & Deci. in consi. 150. nihilominus, quia non faciunt ad propositum, omitto. **B**

Circumscrip̄ta igitur tali constitutione conclauis, concludo reg. ista isto secundo casu non habere locum: quia concurrentibus in persona vnus duabus reseruatiōibus personalibus vel realibus potentior attenditur. Et in casu isto certum est, q̄ ex istis duabus reseruatiōib. potentior est illa reseruatio, ratione officioru, vel familiaritatis Papae, quam familiaritatis Card. Quod ex eo patet, q̄ omnes summi Pontifices incipiendo a Ioan. xxi. primo regulatum conditore, semper de huiusmodi officialium reseruatiōibus in suis reg. mentionem fecerunt: de familiarium vero reseruatiōe, non omnes. Et adeo summis Pontific. officialiu reseruatio chara & peculiaris fuit, q̄ nō cōtēnt fuerunt solis reg. eorum beneficia & officia reseruare, nisi etiam super hoc plures extrauagantes publicarent, vt patet in extrauag. Pauli ii. Ad Romani & c. & nouissimè hoc protulit per regul. Hadriani & Pauli. Super quibus multae decisiones in contentione factae reperiuntur. Et longe plures quaestiones illarum occasiones subrogatae, quarum aliquas scribit Bartholomaeus Belenzinus, quondam Rotae auditor, in tract. de chari. subsid. in vltima parte. Et Gaspar de Perusio, & latius Mod. in tract. reseruatiōrum. Itaque ex praedictis concluditur, q̄ dicta officialium reseruatio tanquam principalis & importas debet attendi quo ad hoc, vt Papa liberè absque consensu Cardinalis conferre possit. Regula igitur loquēs de vna reseruatiōe isto casu locum non habebit in alia. Sicut dicimus in dua-

Dbus seruitutibus, q̄ vna remissa, alia in statu suo remaneat, vt in c. ex tuarum. de auth. & vsu pal. & l. si domus. ff. de ser. vrb. pred. Et ita in specie, licet nō per prædicta motus, nouit Rota in familiaritate Papæ, & Cardinalis concurrentibus in personā vnias. Nam voluit illam Papæ debere attendi, adeo q̄ non requiratur aliqua mētio familiaritatis Cardinalis, neq; illius consensus, tanquā q̄ magis lumen obfuset minus, iuxta c. volētes. de of. leg. & c. si omnia. q. i. vt in terminis adnotauit D. Gul. Calsio. in suis Collect. decisio. Rotæ, decis. incip. Stante familiaritate, &c. vbi pro ista opi. aliquas rationes scribit, respondendo ad quædam contraria, quæ ibi videri poterunt postquā sunt imprefixæ. Est bene verum q̄ adhuc illud motiuum, videlicet, q̄ in

Emateria exorbitanti sub simplicibus mistum non comprehendatur, validè obstat. Adeo q̄ die 20. Nouemb. m. d. c. c. x. v. i. in vna Romana pecuniaria, coram R. D. Io. Paulo pendente, Domini mei concluderunt, illud dictum habere locum in regula, de nō appellando ante diffinitiuam sententiam. Nam illa regula ex quo loquitur in commissionibus, per quas causa appellationis cōmittitur, voluerunt nō habere locū in casu misto, videlicet in cōmissionibus, per quas non solum causa appellationis, sed etiā negotii principalis cōmitteretur. Ratio fuit illa, quia ex quo regula est exorbitans à iure, & loquitur in vno casu simplici, non debet habere locum in misto, iuxta ca. Statutum de elect. li. 6. iuncto c. licet canon. eo. tit. & aliis motibus, etc.

Fbreuitatis causa non refero. Quæ quidem decis. potest ratione sui adaptari ad præcedentia: tamen ex distinctionibus superius factis, facile hoc obiectū tolli potest, & alia plures quæstiones, quas signat hic Glossator prædictis resolui poterunt, quas ne sim prolixior, omittam.

Illud tamen non est omittendum, q̄ modernis temporibus ista difficultas pro maiori parte per modernos iurifices, maximè per Iulium & Hadrianum, & S. D. N. Iulium III. in regulis suis sublata videtur, qui vitra alios præ ad regulas prædecessorum suorum addiderunt.

QVAESTIO DECIMASEXTA.

QVAER O, dicitur hic, q̄ in impetratione beneficii vacantis per obitum familiaris, nomen & titulus Cardin. eiusdē exprimendus est, aliàs gratia dicitur

Quid si Cardinalis fuit absens tempore impetrationis de A
licentia Papæ, vel aliâs, an tali casu requiratur expressio
nominis & tituli?

SOLVITIO. Glossator hîc tenet in duobus locis q̄ sic,
ex eo, quia dantur duo priuilegia Cardinali, scilicet, q̄ ex-
primatur eius nomen & titulus. Item quòd habeatur eius
consensus. vnde licet absentis Cardinalis cōsensus requi-
rendus non videatur, debet tamen in literis de nomine &
titulo eius mētio fieri, quia regula est iuris, q̄ ex duobus,
vno sublato, non censetur aliud remoueri: arg. l. si domus.
de serui. vrb. p̄d. c. ex tuarum. de auth. & vsu pal. Et ita di-
cit Glossator se in Palatio meminisse sententiatum. Et ista
opinio mihi placet, quia eam sequitur Fely. in quibusdam
apostillis ad regulam 7. sup̄rà eo. qui dicit ita in Rota ser- B
uati. Et sic secundum istam opinionem hodie, quæ nume-
ratur 4. Julij m. d. xxxix. iudicauit Rota in vna Macloui.
Prioratus coram R. D. Raynaldo Petrutio.

QVÆSTIO DECIMASEPTIMA.

QVÆRO, quid si Cardinalis fuerit absens à curia
per duas dietas, venationis causa, vel aliâs: an si-
cut nominis expressio, ita requiratur tali casu
eius consensus?

SOLVITIO. Glossator hîc in 2. fo. tenet q̄ nō: quod ser-
uatur etiā in medijs annatis, de quib. non participant ab-
sentes, nisi eis dē concedat Papa, quod non libenter facit.
Et ratio istius opi. est, quia iustum est, vt absentes nō gau-
deant isto priuilegio, ne sic Papa solus & sine consiliariis C
maneat: & adeo ista opi. videtur vera, q̄ etiā si Cardinalis
absens à Papa breue restitutoriū obtineret, q̄ collationes
per obitum suorum familiarium factæ absq; eius consensu
non valeant, illud breue intelligeretur in casibus, in qui-
bus requirebatur cōsensus Cardinalis, si præsens esset. Ita
vna calagurit. coram D. Jacobatio Ioan. Baptista de Se-
nis quondam egregius aduocatus se obtinuisse retulit.

Idē tamen Glossator hîc in fi. sui cōmenti se inuoluit, &
propter h̄terā mendosam videtur eius opi. turbari. Sed vt
p̄ter, videtur inclinare in contrariū sententiā, videlicet, q̄
habeat locum regula. Adde, q̄ eandē opi. tenet Fely. licet
etiam corrupte in apostillis 7. regulæ, sup̄rà eo. & assignat
rationē: quia talis existens infra duas dietas censetur esse

D in curia, & habetur pro præfente, iuxta tex. in c. præfens, de præbend. lib. 6. quem etiam allegat Glossator hic.

Sed aduertendum est, q̄ iste casus accidit tempore P. 11. in persona Cardinalis Papiensis, cuius extant epistolæ illæ celebres, illorum temporū historiam contententes. Et post longas disputationes fuit tunc dictum, regulam non habere locum. Cuius conclusionis neq; ratio, neq; allegatio apud me extat, nisi quædam simplex memoria facta quam reliquit mihi vir ille summus Lauren. Card. Sanctorum quatuor. Sed quia hæc simplex & nuda facti memoria fortassis non omnium animos mouebit, alius igitur hæc materia repetenda erit, & in primis pro parte negotiata, videlicet, quòd non requiratur absentis Cardinalis

E consensus, facit, quia regula ista loquitur in cōsensu præstando, quando Cardinalis in curia præfens fuerit: ergo debet intelligi de vera præfentia, non autem de illa quæ per interpretationem in certo casu speciali extensiuè legitur, prout in d. c. præfenti. qui quidem tex. non potest declaratiuè, sed extensiuè, cum id non esset de iure antiquo, secundum Domi. ibi, in prin. in 1. q. Nam in dicto casu ficto nõ possunt verificari verba regula, quæ de eo non est in curia loquitur. l. quicquid astringenda. ff. de rebus obli. l. 1. §. hæc verba. de neg. gest. quia verba in dubio debent intelligi de actu vero, nõ de ficto, vt notab. dicitur in l. 1. §. hoc interdictū. per illum tex. ff. de fonte. Causatur dictæ absentie qui ab ista regula excipitur, relinquatur

F bet, tanquam omisus sub dispositione iuris communi iuxta vulg. l. commo diuisimè. de libe. & posthu. Secundum quam iuris dispositionem beneficia vacantia in curia a Papam liberè conferuntur. c. 2. de præb. li. 6. Et hoc ratio & iuri cōsonat, vt ita restringatur regula ista, cum sit contra regulas iuris, & sit odiosa, cum per eam possit fieri diuturnior vacatio, dum consensus Cardinalis præfentur, quia non ita de facili per quemcunq; potest haberi.

Præterea videtur ex alio, q̄ dispositio d. c. præfentis non possit ad istam materiam adaptari: quia est multum illi ista diuersa. Nam ibi nõ fit reseruatio beneficiorū vacantium per obitum personarū ibi expressarum propter meritam vel fauorè earū, quia sint præfentes in curia, sed ibi fit reseruatio propter fauorè principis reseruatæ.

dicit Ioan. Andr. in cap. 2. eodem tit. Vnde quantum ad pon-
 tificem nihil interest, an personæ de quibus agitur in d. c.
 præsentati, sint verè præsentati, vel per fictionem, quia utro-
 que modo pontifex consequitur intentum suum. Sed bene
 interest pontificis, quo ad regulam istam, de qua præsen-
 tia debet intelligi. Quia papa dat cardinalibus istud priui-
 legium regulæ, ex eo, quia secundum eorum officium alsì
 sunt papæ cõsulendo, & in arduis sedis Apostolicæ nego-
 tiis operosè agendo. cap. fundameta. §. decet. de elect. lib.
 6. Hinc est, quòd sine licentia recedere non possunt, cum
 habeant alas ligatas, secundum Hostien. in cap. ecclesia ve-
 stra. el. 2. de elect. Cum ex eorum officio assumere debeant
 pondus dei & ætus, sicut illi qui sunt vocati in partè soli-
 citudinis, iuxta text. in ca. decreto. 2. quæst. 6. Et ob eam cau-
 sam meritò priuilegiis honorantur, secundum Oldr. confi.
 48. in ep. ius commune. Apparet igitur esse contra naturam
 sui officij, si cardinalis de latere principis se vel paululum
 subtrahat. Cessat enim tunc causa priuilegij & fauoris, cum
 nec tunc illustrantur comitatu lateris principis, cuius meri-
 to cardinales assistentes eidem sunt cæteris chariotes. l.
 1. de præpo. labo. lib. 12. secundum Bald. in rub. ff. de off.
 conf. & in ca. olim. de rescrip. Nam non ita æqualiter splé-
 det, qui abest, sicut qui præsens est. secundum Bald. in l. cõ-
 multa. C. de bonis quæ liber. quia inter absentes cardina-
 les, etiam de licentia papæ, & præsentis longum est discrim-
 en. Nam, vt dicit idem Bald. in cap. bonæ. el. 1. de postul.
 præta. Cardinales residentes in curia æquiparantur stellis C
 fixis, quæ non mouentur nisi motu orbis, sicut & cardinales
 non mouentur nisi motu papæ. Sed cardinales legati, qui de
 licentia papæ absentes sunt, æquiparantur cõstellationibus,
 sicut planetis, qui mouentur motu proprio, nutu Dei, sicut &
 legati nuntij papæ. Et ideo cardinalis præsens reputatur di-
 gnior absente, vt dicit Andr. Sicul. in confi. 57. in §. col. nũ.
 in lib. 1. Et latius hoc probat idem Andr. Sicul. in cõfi. 1. in 21.
 col. lib. 1. Hinc processit, quòd cardinales residentes in Ro-
 mana curia excusantur à residentia suorum beneficiorum
 propter assistentiam papæ. Intelliguntur enim ex hoc sin-
 gulis ecclesiis deseruire, vt dicitur in d. c. bonæ. & in cap.
 cum dilectus. de clericis non resid. Et ideo in cap. ex ge-
 n. de cler. non resid. ille cardinalis, de quo ibi text. loqui-
 tur,

FF tur,

Dur, priuatus fuit, quia non residebat in curia in titulo nec assistebat papa: vt dicit Ioan. And. in addit. ad Specul. eod. titu. circa fin. & tenet Old. consil. 48. incip. ius comone. Itaque cum dictu ministerium non possunt impedere vagantes amicitatis gratia, cessat tunc fauoris prerogatiua: nec possunt dici esse in curia, vt regula exigit. Tenetur enim assistere, vt dicitur in dicto. §. decet. quod si quis quit ab eo, qui a conspectu est remotus. Et licet per beneficia, qua fortassis cardinalis tunc discedens cosequi poterat, quo ad ordinarios fructus capellae pro praesente haberet: nihilominus ex quo dicta absentia est fauore proprio concessa, non autem vniuersalis ecclesiae, cui famulus tenetur: iuxta cap. bonae. de postul. praelat. non potest

Fari praesens, quo ad ea quae speciali privilegio dantur praesentibus, nisi specialiter concedatur, vt voluit Ioan. And. cap. fin. de consuetu. lib. 6. ita limitans dictum Archidiaconi & sequitur Abb. in c. ex parte. de cler. non residentibus. Ita fructum dictae affectionis, siue beneuolentiae, certe charitatis, absens nullo pacto pretendere potest. Ista sunt quae trutinanti calamo pro parte negatiua dici possunt. Si quis tamen primam partem affirmatiuam tenuerit, multa de facili dicere posset: quia materia est capillaris, & patitur multas rimulas. In primis posset adducere illud, quod tradit Albe. in tract. statu. parte 4. q. 8. vbi dicitur quod ille qui corpore est in vno loco, animo tamen esse potest in alio, censetur ibi esse, vbi mentaliter, non vbi

Formaliter existit. allegat inter alia. l. nihil. ff. de capti. Sed cardinalis absens, causa venationis, habuit animum redire. Ergo existimandus est semper Romae fuisse.

Accedit, quod dicitur in §. pauonum. in sit. de ret. ad vbi dicitur, quod animal quod nostrum est, etiam si in alio ferum fuerit, nunquam tamen nostrum esse desinit, nisi animum redeundi habuerit. Reuertendi autem animum nunquam quis amittere censetur, nisi postquam recedendi consuetudinem deseruerit. Ita dicitur ibi. Sed curialis, qui absuit causa recreationis, non deseruit curiam, si redit. Igitur, &c. Et pro ista parte faciunt ea quae traduntur in c. in nostra. in penult. & si. col. de sepult.

Et in summa vltra praedicta, pro ista parte faciunt duo eim fundamenta, quae quidem Moderni curiosi in

quæstione cumularit in quibusdam allegationibus noti-
 ter impresis, allega. 20. quæ ibi videri possunt. Vbi dictus
 doct. r. consuluit pro quodam parafrenario cardinalis,
 qui abfuerat animo redeundi.

Postremò vltra prædicta, pro ista parte facit, quia privi-
 legia istius regulæ concessa fuerunt cardinalibus propter
 tres rationes. Prima, vt honori eorum deferatur, vt refert
 Egidius decif. 632. in princip. Secunda, propter onera, quæ
 subeunt in aliendis familiaribus, iuxta decif. 16. de præ-
 ben. in antiquis. Ac vt spes bene seruietium tali privilegio
 sustineatur, vt Rom. dicit in consil. 498. Tertia, vt assistant
 lateri papæ, vt superius dictum est. Vnde licet ista ratio as-
 sistentiæ ad tempus cesset, aliæ tamen rationes militent, in
 quibus potest istius regulæ dispositio sustineri, iuxta vulg. B
 §. affinitatis. instit. de nupt. & tradit. las. in l. cum filio. col.
 23. ff. de leg. 1. in l. dedi. la prima. in primo notabili. ff. de
 condi. cau. dat.

Tenendo tamen aliam partem, ad ista posset responde-
 ri. Primò ad adducta superius, quòd procedant secundum
 fidem, quæ nõ habet locum in casu nostro, per ea quæ
 dicta fuerunt. Ad illud vltimum de §. affinitatis. responde-
 ri potest ex traditis per Decium in cap. cum cessante. de ap-
 pellat. quòd non procedant, quando causæ sunt connexæ:
 quia tali casu requiritur omnium concursus, vt tradunt Mo-
 dern. in amplo tracta. præscript. fol. 17. in fin. & Iason in l.
 in testamento. col. 12. C. qui testamen. fac. pos. & sic limi-
 tatur. d. §. affinitatis. Vel procedunt quando omnes ra-
 tiones sunt à iure expressæ, vt dicit Lanzello. Decius in l.
 singularia. in 2. colum. ff. si cert. pet. Sed hinc nullæ prædicta-
 rum rationum sunt expressæ in regula. Igitur requiritur
 concursus omnium, cum omnes sint finales tendentes ad
 idem. Vides ergo ex prædictis, quòd quælibet pars in di-
 spurationis congressu sustineri potest. Tamen illa opin.
 est communior, quòd quando cardinalis est longo tem-
 pore absens, vel pro negotiis multum distat à curia, cõsen-
 sarius requiri non debet. Ratio est, quia talis absens re-
 paratur pro mortuo, vt not. docto. in c. presentata. de tes-
 tific. & Ioan. Andr. in cap. si cõtra. de offic. deleg. lib. 6. Imò
 etiã absentia modici temporis multum de privilegijs demit,
 per ea quæ dicit Ioan. de Platca in l. 2. C. vt dignit. ordo
 parca quæ dicit Ioan. de Platca in l. 2. C. vt dignit. ordo

D serue. ubi voluit, quod maioris est honoris electio facta, presente cancellario principis, quam si mittatur tibi ad do- num. Ex qua lege vnum aliud inferunt ibi docto. quod di- gnitas collata presenti est honorabilior, & praefertur illi quae cofertur absenti. Et propterea voluit glossa in rubric. ff. de offic. consul. & glossa in rubri. de officio proconsul. quod consul, qui est illustris, quando abest, non dicitur il- lustris, sed spectabilis. Et ex istis posset etiam inferri ad ce- riales residentes in curia, qui ob eam causam plura con- quiritur privilegia, vt late scribit Bartholomaeus Cassianus in catalogo Gloriar mundi. in 6. parte. in 22. consideratio- ne. cum sequentibus. Secus, quando parum distat a curia, illico reuerturus, vt quando abest venationis causa, pro- opi. faciunt ea quae in praecedenti. q. dixi.

QVAESTIO DECIMA OCTAVA.

QVAERO, si familiaris, mortuo suo cardinali se- fert ad alium cardinalem, & moritur, nuquid se- cundus cardinalis debeat praestare consensum, ex quo primus cardinalis est mortuus?

SOLVITIO. Glossator hic in penult. colum. ponit quaestio- nem, sed inuolutè. Et ideo super hoc distinguitur in duo casus.

F Primus est, circa beneficia acquisita durante secon- daria familiaritate, & in istis non est dubium, quod secundus Cardinalis debeat praestare consensum, per text. hic. Et in hoc pro- Glossatorem non dubitasse, licet obscure loquatur.

Secundus casus est, circa beneficia acquisita per fami- liaritatem, durante prima familiaritate cardinalis primi docti. Et in hoc est subdistinguen- dum, quod aut cardinalis pri- mus dominus viuit, & illius est requirendus consensus, vt hic dicitur text. Aut verò est mortuus, & ista regula super hoc nihil disponit. Sed prima facie videtur dicendum de dispo- sitionem talium beneficiorum liberam ad papam pertinere, ex eo, quia per cessationem familiaritatis cardinalis in regula tertia, supra eod. beneficia dispositioni liberantur: ergo nihil debet in hoc facere secundus cardinalis, quia quod lex non dicit, nec nos dicere debemus, vt glossa praetor. & ista interpretatio tenenda est, in dubio interpretatio fauorabilis, quia per eam reuertimur ad ius commune, quo in cap. 2. de praebend. lib. 6. quod voluit beneficium

curia in curia ad liberam papæ dispositionem pertinere. **A**
 Et iste recursus ad ius commune reputatur fauorabilis, ut
 dicit gloss. magna in cap. 3. de præbend. lib. 6. cum vulg. de
 quibus per Moder. in l. si vnus. §. pactus. ff. de pact. & in
 cap. cum accessissent. de constit.

Et licet Gemi. in consil. 93. & Egidius relatus per Tho.
 Falloli in decis. Rotæ in causa. 28. dubio 2. aliàs dubio 53.
 Et Nicol. Milis in verbo, reseruat. §. vlt. voluerint huius-
 modi reseruatione cessante familiaritate extingui, itaque
 dicta regula. 3. non videretur habere locum. Nihilominus
 contrarium est verum, videlicet quod reseruat. semel cau-
 dea propter familiaritatem, non extinguitur cessante fa-
 miliaritate, ut dicit decis. 2. in titu. de præbend. in antiquo-
 ribus. Et est clara extrauag. Pauli secundi. titu. de præbend. **B**
 incip. ad Rom. &c. de qua superius feci mentionem, quam
 miror præfatos doctores non vidisse, cum iam edita fuis-
 set. Illa igitur extrauagans, de qua etiam in regulis Can-
 cellarie sæpe fit innouatio, imponit finem huic quæstioni,
 quod talis reseruat. non expiret, cessante familiaritate.
 Erat in puncto conclusit tempore nostro Rota, ut refert
 Dominus Petr. And. Gammarus in tracta. legati. lib. 3. fol.
 66. per plures rationes & dicta Doctorum, quas breuitatis
 causa, & quia huc non pertinent, non refero. Sed redeun-
 do ad quæstionem, nunquid quædo familiaritas primi car-
 dinalis cessat propter mortem primi cardinalis, si familia-
 ritas transt ad seruitium alterius cardinalis, est dubium, nun-
 quid mortuo familiari iste secundus cardinalis debeat con- **C**
 sentium præstare, ut dixi. Videtur quod non, per regulam
 3. supra eod. Sed si bene consideretur, illa regula non ape-
 ritur quando primus cardinalis fuisset mortuus, sed loquitur
 in dubio, & ideo debet declarari per istam regulam po-
 sitioiorem, quæ clarè loquitur, quando familiaritas primi
 cardinalis non fuerat dissoluta per obitum cardinalis: ar-
 gumen. l. sed & posteriores. ff. de legi. Et ideo non abs re
 Glossator hic se inuoluit, & allegat pro parte affirmatiua
 text. in c. 1. §. fin. ne se. vac. libr. 6. & text. regulæ hinc in ver-
 bo habebunt. Postea in contrarium allegat. d. §. si. Et sub-
 dit se credere in curia primam opinionem practicari pro-
 pter Card. viuentes, qui per fas vel nefas volunt habere
 prerogatiuas. Hæc Glossator.

D Sed advertendum est diligenter, quod Glossator hic quiter decipitur circa decisionē istius questionis. Nā omnis text. allegato per eum in d. c. 1. ne se. vac. lib. 6. qui non facit ad propositum, ex quo loquitur in requirendo consensu, de quo hic non loquimur, sed de requirendo consensu. Intra quā est magna differentia, prout dicit glossa ordinaria verbo, consensus. in cap. si pro te. de rescript. lib. 6. est considerandum, quod etiam si pro supponimus illum text. in consensu habere locum, nihilominus illud procedit in materia in qua est expeditum, consensum requiri. Sed in casu istius quæst. illud est de quo dubitamus, si debeat secunda cardinalis consensus requiri. Et proculdubio si inspicitur verba istius regulæ, debemus concludere quod non quia regula requirit consensum cardinalis, quo ad beneficia, quæ durante familiaritate acquisiuit. Sed iste familiaritas tempore familiaritatis secundi cardinalis nihil acquirit sed tempore primi. Ergo regula non procedit hoc casu, cum limitatē loquatur circa beneficia acquisita tempore familiaritatis, limitata causa limitatū effectū producit. bet. vulg. l. in agris. de acquir. re. do. Et illa qualitas acquisitionis durante familiaritate, debet adesse tempore præstatur consensus. Cum igitur in casu isto non constarent prædicta, concludendum est, collationē liberam prædictorum beneficiorum pertinere ad papā sine aliquo consensu istius secundi cardinalis. Imò quando verba regulæ non essent clara, ratio iuris hoc suadet: quia cum regula ista, ut sæpe dictum est, sit exorbitans à iure communi præcedens collationem liberam beneficiorum papæ, non est tam à iure, ut in cap. 2. de præbend. lib. 6. debet strictè interpretari. Cum etiam grauet impetrantes hoc onere, & rursus exigendi consensum, qui sæpe cum magna difficultate, vel nunquam haberi potest: quod etiam tendit in præiudicium ecclesiarum, quarum diuturna vacatio est periculosa, iuxta cap. ne pro defectu. de electione.

Confirmatur ista opinio, quia clarū est huic regulæ, cum non esse, quādo beneficia per familiarem post familiaritatem acquisita fuerūt, ut patet in text. & clarius patet in d. extrauag. Pauli, de qua in superioribus quæstionibus mentio facta fuit. Ergo eo dē modo neq; habet locum regula in beneficiis acquisitis ante familiaritatem istius secundi

cardinalis, cum sit eadem ratio: & tenet expressè Gaspar A
de Perusio antiquus doctor, & Episcopus Frequentinus in
Tract. reservationum. fol. 8. nuper à me typis dato.

Sed qui vellet primam opinionem defendere, de facili
posset, quia pro illa opin. videtur facere in individuo con-
siliū Pet. de Anch. 398. Vbi adparet, q̄ Benedictus xiiii.
acceptauerat vnum absentem in familiarem, qui ante fami-
liaritatē beneficia acquisuerat, accidit, quòd eo mor-
tuo, fuit dubitatu nūquid eius beneficia fuerint reseruata,
& Petrus de Ancha. videtur ibi sentire quòd sic, ex eo, quia
papa Benedictus ea tanquam reseruata liberè contulit: &
tamen illa beneficia non fuerant acquisita durante familia-
ritate, sed ante familiaritatē. Et licet Pet. de Anch. ibi te-
neat provisionem non valuisse, illo respectu quia receptio
familiaritatis non valuit: tamen à contrario sensu videtur
sentire, q̄ si receptio tenuisset, provisio valeret. Pro qua
opinionē videtur esse text. in d. regu. 3. suprā eod. si rectè
inspicatur. Vbi reseruantur beneficia, quæ familiares con-
tinenti cōmensales obtinent, & in posterum obtinebūt, &c.
Vndera verb. Obtinent, quod denotat beneficia iam esse
obtentā tempore quo reseruātur. Nam est verbū presentis
& prateriti. Itaque illa regula non dicit, quæ obtinuerint
durante familiaritate, sed quæ iam obtinēt. Et ita reperio
illam opinionem tenere per verba illius regula 3. quendā
doctum & practicum modernū Sabinen. in tract. reserua-
tio. in effectu. in vers. ex eodem facto. cuius opusculum sub
pulueribus & vmbri delitescens, prateritis diebus impri-
mendū tradidi. Tamē qui vellet aliam opinionem tueri,
ad consiliū Pet. de Anch. & ad dictum reg. posset respon-
dere, videlicet negādo Petrum de Anch. ex eo ibi tenuisse,
collationem illam nō valere, quia receptio nō tenuit, quia
hoc non aperit. Sed potuit ex alio capite moueri, ex eo,
quia illa beneficia fuerūt ante familiaritatē obtenta: vnde
cum clarè non adpareat de eius mēte, non potest in eo fie-
rē fundamentum, arg. l. duo sunt Titij. ff. de testa. tut. Et ad
regulam tertiam potest dici, quòd illa verba dubia Obti-
nent, intelligenda sunt, vt minus præiudicent iuri commu-
ni, videlicet, de obtentis durante familiaritate, præsertim
cum ista reg. vt dictū est, à iure cōmuni exorbitet. Et quia
per huiusmodi reseruaciones & regulas totū ferè ius cano-

Destrui videtur, vt dicit Decius in c. i. in 2. col. de elec. Et ideo in casu isto idem de beneficiis acquisitis ante familiaritatem, sicut de acquisitis post iudicare debemus, quia, vt dicit Bart. in l. singularia. in 4. col. versic. 3. accidit. ff. de cert. pet. de his quæ fiunt ante vel post actum, idem est in dicit, vt in mirabili & notabili casu tradit Claudius Aquensis in rubr. ff. sol. matrimo. in 3. col. versic. addo, quod etiam concor. de quib. per Ial. in l. non solum. §. morte. in 4. col. num. 73. ff. de ope. no. nunt. & in l. si mihi bona. §. iulian. in 4. colum. versic. in 4. parte. ff. de acquir. hare.

Sed clarum est, beneficia acquisita post familiaritatem finitam, sub ista regula nõ includi, pari modo nec ea quæ fuerunt acquisita ante familiaritatem includi debere, cum in vtrisque eadem sit ratio. Et ista omnia de plano procedunt, nisi in reseruatione de talibus beneficiis cauerent expressè, vel cardinales, prout solèt, hæc per sua indolui papa impetrarent. Quibus cessantibus, de iure videtur opinio æquior, quanuis vtraque se iustis rationibus tueretur, super quibus libenter viderem, quid Rota teneat.

QVAESTIO DECIMANONA.

QVÆRO, ponamus beneficia familiaris vnus cardinalis pertinere ad collationem alterius cardinalis ratione ordinariæ iurisdictionis, an requiritur consensus?

SOLVTIO. Fely. hic in quibusdã breuissimis & mensuris apostillis tenet quod nõ, quia iste casus est exceptus ab ista regula: nullam tamen rationem allegat. Potest tamen casus terminari per dispositionem Hadriani VI. qui ex nonnullorum prædecessorũ suorũ istam regulam sic derogauit, quod quando cardinalis ordinarius prouidet de beneficio vacante per obitum familiaris alicuius cardinalis non habet locum ista regula. Si tamen beneficium vacat in curia, & papa de illo prouideret, tunc bene in expeditio litterarum requiritur consensus cardinalis ordinarij, si consensus sit in Rom. cui aliàs nõ. Ita voluit Hadrianus, & ceteri sunt alij pontifices Moder. Et ita per istam regulam obicitus fuit casus notab. in Rota de mense Julio. 1739. cum R. P. D. Marcello: Episcopo Marficano in vna Cremonensi parochiali sancti Apollinaris, in qua Reuerendissimus cardinalis Simonetta habuerat consensum à Reuerendissimo

Cardina. Rauennaten. ordinario, quod posset idem cardina-
 A
 lis Simonetta capere primum beneficiū vacans in dicta
 diocesi. Accidit, quod vacauit dicta parochialis per obi-
 tum cuiusdam familiaris dicti cardinalis Rauennaten. Col-
 latoris ordinarij. Cardinalis Simonetta acceptauit, & obti-
 nit sibi prouideri. Fuit illi oppositum, quod prouisio non
 valebat, ex eo, quia in ea non erat consensus Cardinalis
 Rauennatenensis. Replicabatur, quod sufficiebat ille pri-
 mus consensus præstitus de capiēdo beneficia vacātia. Tri-
 plicabatur, illū cōsensum non extēdere, nec sufficere quo-
 ad istā regulā, sed ille cōsensus solum respicere indultum
 ipsius Card. collatoris. Nā ex quo nulla expectatiua vel re-
 tenuatio poterat concedi in d. diocesi Cremon. stante in-
 dulto cardinalis ordinarij, si quantū ad indultum præstitit B
 consensum, illi consensus nō sufficit ad satisfaciendū isti re-
 gula. arg. ca. ex tuarū. de auto. & vsu. pal. quia sunt diuersa
 impedimēta. pro qua opin. faciunt quæ dixi supra. q. r. t. Bre-
 uiter fuit conclusum, per illam reg. non impedire cardina-
 lem Simonettā beneficiū acceptare posse, neque dari con-
 ciliū cum indulto: quia clarū, quod si ipse idem Card. Ra-
 uennatē. ordinarius cōferret beneficium sui familiaris, sibi
 nō obstatet regula ista: ergo nec pari modo, si ipse alteri
 consensit, obstat, cum regula in dulto deseruiat, & famu-
 letur. Sed quando collatio pertinet ad alium, ne inferatur
 præiudiciū, debet ista reg. strictē intelligi: & tali casu pos-
 sent intelligi verba adposita in gratia Card. Simonettæ, vi-
 delicet dūmodo nō vacet beneficium per obitū familiaris C
 alicuius cardinalis viuentis: cuius consensus requirendus
 foret: nam talia verba intelligūt de alio Card. quā Ra-
 uenn. ordinarij collatoris, cuius consensum habebat. arg.
 eorum, quæ dixi in reg. de nō tollē d. iu. quæsi. in si. primæ
 quæst. & hoc modo non infertur aliis præiudiciū, iuxta
 text. in l. si. §. licentiam. & quæ ibi notant Moder. C. de iu-
 te. delib. In proposito igitur istius quæstionis dicendū est,
 quod ne alius ordinarius præiudicetur, tantū fiet inter-
 pretatio hic de beneficiis pertinentibus ad dispositionem
 papæ, contra quem faciēda est latior interpretatio: vt sæ-
 pe est dictum per rationem, quam ponit text. in c. quia cir-
 ca. de priuileg. Non sic quando agitur de persona tertij.
 In contrarium tamen facit, quia rationes finales istius
 FF v

D regula, quæ fuerit, ut honori cardinalium deferatur, & spes familiarium bene seruentium conferatur, & cardinalium onera libentius sustineantur, ac, ut in locū amici familiaris consolationis vice alium subrogare possit, moneant omnes isto casu. Ergo eadem debet esse iuris dispositio.

Tamen tenenda est prima opinio. quam ita in curia feruari Moderni Sabinen. dicunt in tracta. reseruationum, in 17. effectu. versu. sextum est. Pro qua opinione mouentur ista ratione, quia magis attendi debet facultas ordinaria illius cardinalis debentis conferre, quàm extraordinaria reseruatō respectu familiaritatis: arg. l. eius militis. ff. de testa. milit. Quia causa naturalis accidentali præfertur, l. de tutel. Faciunt pro ista opin. quæ dicit Egid. de ciu. 23. c. 1. c. 2. c. 3. c. 4. c. 5. c. 6. c. 7. c. 8. c. 9. c. 10. c. 11. c. 12. c. 13. c. 14. c. 15. c. 16. c. 17. c. 18. c. 19. c. 20. c. 21. c. 22. c. 23. c. 24. c. 25. c. 26. c. 27. c. 28. c. 29. c. 30. c. 31. c. 32. c. 33. c. 34. c. 35. c. 36. c. 37. c. 38. c. 39. c. 40. c. 41. c. 42. c. 43. c. 44. c. 45. c. 46. c. 47. c. 48. c. 49. c. 50. c. 51. c. 52. c. 53. c. 54. c. 55. c. 56. c. 57. c. 58. c. 59. c. 60. c. 61. c. 62. c. 63. c. 64. c. 65. c. 66. c. 67. c. 68. c. 69. c. 70. c. 71. c. 72. c. 73. c. 74. c. 75. c. 76. c. 77. c. 78. c. 79. c. 80. c. 81. c. 82. c. 83. c. 84. c. 85. c. 86. c. 87. c. 88. c. 89. c. 90. c. 91. c. 92. c. 93. c. 94. c. 95. c. 96. c. 97. c. 98. c. 99. c. 100.

E ca fin. Et ista pro hac opi. sufficiant.

Est tamē aduertendum, quòd Iulius, Hadrianus, & Moderni pontifices, ut hoc dubium tollerent, in regulis istum casum expresserunt, ut hodie videmus. Tenendum igitur est, quòd quando collatio pertinet ad cardinales collatorem, non debet requiri consensus.

QVAESTIO VIGESIMA.

QVAERO, quid si sede vacante, aliquis recipiat familiarē alicuius Card. & antequam eligatur papa moritur familiaris, nunquid habeat locū regulæ

SOLVITIO. Moderni Sabinen. in tract. reserua. in 17. effectu. versu. quartum est. istam quæstionem in terminis ponunt, & dicunt, regulam istam nō habere locum: ratio

Fquia sede vacante omnes reg. Cancellariæ etiam reseruatæ beneficia familiarium, expirat, & reuocata censentur. Remanent igitur illa beneficia sub dispositione iuris communis, ut videlicet nouus pontifex liberè de illis disponere possit, tanquam de vacantibus in curia, sine cardinalium consensu. Nec extrauag. Pauli hoc casu obstat, quia illa beneficia familiarium nō reseruat, sed illa iam reseruatæ per obitum fuisse præsupponit. Itaque solæ regulæ Cancellariæ reseruationem induxerunt, quæ ut dixi, per obitum committis ipso facto extinctæ fuerunt. Et istam opin. tenet Glossator (licet in alio casu) supra in regula secunda. In qua parte plures aduocati vrbis, tempore Leonis, in curia monasterij Seducen. quæ tractabatur in consistorio, conuenerunt, ut Melchior de Baldassinis, aduocatus tunc

bris refert in quodam suo latissimo consilio: & meminit A
Reuerendissimus do. Lauren. Cardinalis Sanctorum Qua
tuor in libro quodam adnotationum suarum, fol. 4.

QVAESTIO VIGESIMA PRIMA.

QVAERO, ponamus quod vnus familiaris cardinalis
est canonicus in ecclesia non numerata, & moritur,
nuncquid sit locus regulæ?

SOLVTIO. Moderni Sabinen. in tract. reseruationum.
in vltima charta, mouent quaestionem, & non resoluunt.
Tamen ex verbis istius regulæ potest capi resolutio. Quia
regula ista loquitur de beneficio vacante per obitum, & ta
men talis canonicatus in ecclesia non numerata, non di
citur vacare, sed desinere, secundum Petr. de Anch. in c. si
gratior. in 2. col. versu. & per hoc. de rescrip. lib. 6. Nam in B
ecclesia non numerata canonicatus, & præbenda moritur
cum canonico, vt dicit Egid. in decis. 13. Et ideo dispositio
loquens de vacanti, non habet locum in tali, vt tradit La
pus alleg. 14. in 7. conclus. & est glos. magna in c. si. de con
cess. præbend. lib. 6. Quam sequitur Abb. in c. ex parte. in
penult. col. versu. sed est quaestio. de concess. præbend. & in
cap. constitutus. 2. col. versu. sed quaero. de rescrip. Bal. in c.
Camana. col. penult. versu. clausula. de elect. & alij plures,
quos breuitatis causa non refero. Hinc inferitur, quod ex
quo talis canonicatus per obitum possessoris non vacat,
quod capitulum non erit in mora eligendi. Itaque non de
iurisur. propter hoc electio canonicorum ad Episcopum,
vt dicit Imol. in c. cum ecclesia Vulterana. in prin. de elect. C
Et ita reperio, quod est adnotatum in practica Cancell. fo.
84. in 2. col. & ibi alleg. Feder. in tract. permut. q. 33. & hoc
idem expresse tenet Pauin. in tract. de ofi. & potest. capi
tuli, sede vacante. in 2. euidentiali. in antepenult. col. versu. &
quod ecclesia. Tamen licet ista ita de iure videantur: ni
hilominus in istis solet cardinalis consensus requiri.

QVAESTIO VIGESIMA SECVNDA.

QVAERO, dictum est superius in alia quaestione, quod
absentis cardinalis consensus non est requirendus:
quid si habet indultum, quod absens omnibus
privilegijs presentium, etiam istius regulæ gaudeat: nun
quid tali casu poterit eius vicarius, quando cardinalis ab
est, in locis remotis præstare consensum?

D **S**OLVITIO. Ista quaestio potest resolui ex dictis per le
chi. in c. Reatina 63. distinct. vbi dicit, qd si de consecra-
tione sit, qd debeat requiri consensus Regis, Comitis, vel Ar-
chiepiscopi ante electionem, & illi sint absentes, sufficit qd
eorundem vicarius consensum praestet. Allegat Compos-
tallanus in c. cum terra. de electi. vbi refert sic obtinisse
in causa Cantuarien. Archiepiscopi, & canonicorum Rob-
fensium. Et licet Roma. in singulari 693. incipit ex longa-
ua, &c. teneat contrarium, cum quo simpliciter videtur tri-
re Fely. in c. cum omnes. in 4. col. de consti. Nihilominus
opinio Archidiacon. est communis, & eam sequitur Fely. ibi
contrarius, in c. ex parte. in 4. col. de consti. Vbi late respo-
det ad argumeta Rom. & idem Fely. transit etiam cum
Echid. reprobato Rom. in c. auditis. in 9. col. de praescript.
Ias. in l. in provinciali. §. si ego. in 4. col. ff. de ope. no. in
& Dec. in d. c. cum omnes. in 2. lectura. col. 3. nu. 11. cum
liis concor. vt nouissimi apostillatores scribunt ad Rom.
Et secundum istam opinionem iterum iudicauit Roma
causa Valentina Archidiacono. de Xatiua, coram me. 4. Iulii
M. D. XXXIII. quae omnia reducta ad casum nostrum re-
ferunt difficultatem, vt de se patet.

QVAESTIO VIGESIMATERTIA.

QVAERO, quid si familiaris cardinalis defunctus
habeat aliqua beneficia, sed ius in re, vel ad bene-
ficiū quod de facto alius possidebat, nunquid in-
tra huiusmodi ius, debeat obseruare contenta in illa regu-
la, ibi, Et in quibus, ipsa familiaritate durat
ius eis competierit. Et hoc non solum habet locum in
regula, sed in quibuscunque aliis reservationibus, vt patet
supra in regula 3. quae eundem modum loquendi habet.
Et ratio est, quia beneficium dicitur illius qui ius habet
et alius de facto possideat, vt in c. si tibi absentis. de pre-
lib. 6. Et ob eam causam voluit quaedam vltima de con-
suetudine antiquis, de rescript. quod beneficium dicatur vacare
obitum illius, qui solam supplicationem habet, vt dicitur
regula de non tollendo ius quaesitum. & faciunt ad praesentem
ista, quae notabiliter tradit Colesta. in c. consecratus. de
sed quid de quaest. de concess. praebend. & Nicol. Minus
verbo, obtinere. qui notabiliter loquitur.

QVAESTIO VIGESIMA QVARTA.

A

QVAERO, ponamus familiarem cardinalis eligi in Episcopum, & antequam confirmetur, mori in curia, dubitatur, an consensus pertineat ad cardinalem, iuxta formam illius regulæ?

SOLVITIO Videtur dicendum, quòd sic, per ista verba posita in text. ibi (ius eis competierit) & per ea, quæ dicta sunt in proxima præcedenti q.

Tamen prædictis non obstantibus, contrarium videtur concludendum ex eo, quia si electus moriatur, beneficium non dicitur vacare in curia, & per consequens Episcopatus non erit reservatus, & papa, vt de tali non poterit conferre, vt tenet decis. penul. in nouis. quæ est nu. 492. & hoc idem tenet Philip. Fran. in c. quàm sit. §. 1. in prin. de elect. libr. 6. Et ratio prædictorum est, quia per mortem electi, vacatio **B** de nouo non inducitur, sed illa vacatio durat, propter quã ille fuerat electus, vt tradit Collect. in c. ecclesia, in 2. col. ver. sed nūquid si celebrata. de sortileg. & in c. cum in cun. de vacat. sed quid, de electio. Cum igitur reg. ista loquitur de vacat. verba regulæ verificari non possunt in tali vacatione, & per consequens nec eius dispositio habebit locum.

Tenendo tamen primam opinionem, potest ad hoc responderi illud idem, quod dictum fuit de commenda superius in 6. q. Et pro ista opi. vltius facit, quia reg. tertia supra eodem vtitur pinguioribus verbis, ex quib. iste casus posset comprehendi. Nam dicitur ibi, q̄ reservantur inter cetera quæcunq; beneficia quæ familiares cardinaliū obtinent, & in posterū obtinebūt, & in quib. seu ad quæ ius eis **C** competit, &c. Ista verba in quib. seu ad quæ, cōprehendunt illum casum: quia negari non potest, q̄ electus habeat ius ad rē, vel in rē: & data ista reservatione, subintrat provisio pape, & per consequens requiritur consensus cardinalis. Et pro ista expositione verborū reg. faciūt ea, quæ scribit Bar. Hol. Belenz. quondā auditor Rotæ, in trac. de char. sub. q. no. cū seq. Nili defendēdo secundā opin. dicamus, q̄ regula quæ est posterior, noluit dare istā prerogatiuā cardinalibus de præstādo consensum, nisi in beneficiis, in quibus ius competierit familiari, & sic in quibus habent ius in re, non ad rem. Itaq; per istam reg. videtur restrictum illud privilegium. Stant igitur ista simul, q̄ papa cōferat bene-

Deficiū vacans per obitū familiaris cardinalis, & q̄ cardinalis non præstet consensum, vt est in illis, in quibus familiaribus competit ius ad rem, quæ sunt referuata per eam regulam tertiam. tamen non per istam. quod nota.

Qui autē sunt modi per quos acquiri possit ius ad rem, vt in re, dixi latius sup. in reg. de nō tollendo ius que sitū.

QVAESTIO VIGESIMA QVINTA.

QVAERO, nunquid regula habeat locum in coadutorio cum futura successione, quam habet ad beneficium quod possidet familiaris: nunquid in ea debet fieri mentio nominis & tituli cardin. &c.

SOLVTIO. Reuerēdissimus bonæ memoriæ d. Donnic. card. Iacobatus olim auditor Rotæ primarius, in quibusdā apostillis per eū scriptis super reg. ista, dicit hoc beneficium tēpore suo fuisse propositū in Rota, & tunc dictū fuisse per dominos, q̄ reg. non haberet locum, licet hoc hoc dubitasset, & nihil aliud super hoc dicit. Tamē in regula ibi, vel ad que ius cōpetit, &c. consideretur, illud sus includetur sub reg. quia tali casu obtinēs coadutorio vel regressum, non tenetur mortuo familiari in suis iuris seruare istā reg. ex eo, quia viuēte familiari fuit facta provisio de vtriusque voluntate, & papæ prouisione. Vnde in casu reg. non habet locum. Et ita procedit decisio Rotæ.

QVAESTIO VIGESIMASEXTA.

QVAERO, nunquid consensus, de quo hic fit mentio, debeat in dubio de expresso intelligi, an sufficiat tacitus?

SOLVTIO. Iste casus potest decidi per decis. Rotæ tit. de offi. deleg. in no. & ex his quæ dixi superius videndum est. Ex quib. cōcludendum est, quod debet consensus expresso intelligi. Ratio est, quia de illo debet per scripturam cardinalis fieri fides in Cancellaria, quod literæ expediuntur, vt dicam in q. 28. infrā eō. De potō verò illa fides fieri non potest. Pro qua opinio cōueniunt, quæ scribit Abb. in c. cura. de iure patr. & Carthusi nobis. in 5. notabili, post Ioan. Andr. de iur. patro.

QVAESTIO VIGESIMASEPTIMA.

QVAERO, an cardinalis possit huic honori, quod nomen eius in literis non exprimat, nec consensus requiratur, renuntiare?

SOLVITIO. Egidius decisi. 632. col. fin. videtur tenere **A**
 q non, cum hec sit introducta in fauorem omnium cardi-
 nalium: arg. c. si diligenti. de foro compe. & hoc manifeste
 probatur ex proximo regula antiquę Gregorij. quam ibi
 in principio decisionis refert Egidius: cuius initium erat,
 Vt honori cardinalū deferatur, &c. quę verba cōcernunt
 collegium omnium cardinaliū: ergo illi honori per parti-
 culares renuntiare non potest, vt in dicto c. si diligenti. Fa-
 ctū quod dicit notabiliter Inno. in c. accedentibus. de pri-
 uileg. quod priuilegio honorabili ecclesię non possent o-
 mnes de ecclesia renuntiare, sequitur Abb. in ca. pro illo-
 rum. de præb. in cap. cum accessissent. de constit. & ibi Mo-
 der. ita neque cardinales possent hoc inducere.

QVAESTIO VIGESIMA OCTAUA.

B

QVAERO, an consensus card. possit interuenire post
SOLVITIO. Colligitur ex his, quę Ias. ponit post
 alios in l. si quis mihi bona. §. iussum. de acquir. he-
 red. & Iacius Brunus in trac. formę, in tit. de implemēto &
 obseruatiã formę, col. 22. vbi distinguitur, an actus sit nul-
 lus, & tūc cōsensus ex interuallo non validat: an verò sit in
 suspēso, & tūc validat. Ex quorū dictis super isto puncto
 magna posset disputatio cōponi. Nā plura etiã pro & con-
 tra in simili quęstione scribit Rochus Curtius in tract. iur.
 pat. in vers. pro eo, q. de diocessani cōsensu, &c. in 4. quęst.
 Sed omnibus dimissis quo ad præsentem q. cōcludo sic,
 quod consensus cardinalis non requiritur de stylo curiæ
 tempore datę, & sic à principio: sed sufficit, quod tempore **C**
 expeditionis literarum interueniat. Nam de cōsensu car-
 dinalis non debet in literis, sicut in nomine & tit. ex quo-
 rum expressione familiaritas colligitur, fieri mentio: sed
 sufficit, quod de dicto consensu cardinalis per eius scriptu-
 ram fiat in Cancellaria fides, & ita hodie practicatur. Et
 ista practica ordinaria ponitur in illo adprobato libro
 Provinciali ecclesiarum (quem Moderni practicam Can-
 cellarię vocant) in rubrica de vacantibus reseruatis. versu-
 num quando confertur beneficium fol. 83.

QVAESTIO VIGESIMANONA.

QVAERO, quid si antequam cardinalis præstet con-
 sensum, secundus impetrat cum consensu cardina-
 lis, deinde primus impetrans obtinet post secun-

Dam impetrationem consensum, nunquid prima, a
cunda impetratio valeat?

SOLVITIO. Glossator hic, col. fin. verfi. sed vidi dubio
ri. ponit q. in terminis, sed in effectu nescit quid dicat. E
ideo dico sic, quia ex quo consensus cardinalis non resp
ritur tempore impetrationis, sed sufficit, q. de eo tempore
expeditionis literarum fiat in cancellaria fides, vt dicitur
est in proxima superiori q. primus impetrans nunquam
in mora, nisi quando bullas suas voluerit expedire, non
enim sufficit, quod fiat de consensu fides. Nec text. in d.
pro te. hic allegatus per Glossatorē facit ad propositum
quia ille text. loquitur in gratia condicionali, & calu
ster loquitur in gratia pura. Nam licet impetrans debet

E habere cōsensum cardinalis, propter hoc à principio gra
tia non est nulla, neque est cōdionalis, sed est pura, &
resolubilis in euentum, quod impetrans non habeat cō
sensum, & tunc non in iudicio contendatur, & opponat
de ista regula. Magna igitur est differentia, an impetrans
à principio sit condicionalis, vel pura: licet ex euentu
lubilis, vt notabiliter declarando text. in d. c. si pro te. a
stinguat Oldr. in consi. 285. incip. allegationes. col. fin. in
quo text. latè disputat Iaf. in repe. l. si is, qui pro capite
numero 338. cum se q. ff. de vsucap.

QVAESTIO TRIGESIMA.

QVAERO, quid si cardinalis prouisioni factae per
pam nunquam voluit consentire, quid agendum
petranti?

SOLVITIO. Colligitur ex his, quae dicit Abb. in con
65. incip. quidam Raynerius. volum. 2. in 3. dubio. & dicitur
nullus. de iure pat. vbi concludit, q. tali casu recurrere
fit ad superiorem, qui consensum praestabit, vel auctorem
consensu expedire mandet. Pro quo plura ibi Molin.
apostillis, quae tanquam nota omitam.

REGVLA DE ANNALI POSSESSOR

ITEM, idem dominus noster, vt improbi
quirentium motus reprimantur, voluit, hanc
ordinavit, quod quicumque beneficium ecclesie
cum, tunc per annum immediate praecedentem
sifice possessum, & quod certo modo tractetur